

Bilaga 6

Yttranden från kommunens nämnder och bolag över förslag till programbeskrivningar

I bilagan återfinns protokollsutdrag och beslutsunderlag från:

- Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott (JUSK)
- Tekniska nämnden
- Byggnadsnämnden
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden
- Äldrenämnden
- Individ- och familjenämnden
- Fritidsnämnden
- Kulturnämnden
- För- och grundskolenämnden
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Umeå kommun företag (UKF)
- Umeå Energi
- Bostaden
- VAKIN

Observera att yttrande över programbeskrivningar från nämnder och bolag kan ingå i beslutsunderlag som innefattar även andra yttranden och förslag, detta då enskilda nämnder och bolag valt att hålla ihop beredning av flera frågor inom ett och samma ärende.

§ 1

Diarienum: KS-2022/00133

JUSK yttrande på förslag till planeringsdirektiv och budget 2023

Beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

att anta förslag till yttrande med tillägg

att i jämställdhetsutskottets yttrande under rubriken program för social hållbarhet lägga till följande mening "Utskottet vill också att beskrivningar utifrån olika maktordningarna framförallt utifrån intersektionalitet tydligare förs in i texten

Reservation: Ellen Ström (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Förslaget till planeringsdirektiv innehåller för första gången förslag till program som kompletterar kommunfullmäktiges fastställda inriktningsmål i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning.

Jämställdhetsutskottet fokuserar i detta yttrande på förslagen till program som ingår i planeringsdirektivet, vilket utgör remissfråga 3 i *Anvisning för nämnders och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023*.

Jämställdhetsutskottets yttrande

Jämställdhetsmålet, *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv*, är ett av de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen som nu kompletteras med ett program – programmet för social hållbarhet.

Jämställdhetsutskottet ser positivt på ambitionerna för en tydligare och mer sammanhållen styrprocess för kommunen som helhet. Samtidigt vill utskottet framhålla vikten av att jämställdhet är ett horisontellt perspektiv som måste genomsyra alla program och inte enbart begränsas till ett fokusområde inom ett av fyra program. Den av kommunfullmäktige antagna strategin för jämställdhetsarbete anger att: *”Samtliga verksamheter inom kommunen ska bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete och det är varje nämnds ansvar att bryta ner det övergripande målet kring jämställdhet till egna mål egna nämnden och genomföra samt följa upp detta.”*

Umeås starka politiska mandat för vårt obrutna, långsiktiga och strategiska arbete med jämställdhet på en kommunövergripande nivå har lett till att Umeå kommun lyfts som en unik förebild inom området såväl nationellt som internationellt.

Program för tillväxt

Det föreslagna programmet för tillväxt innehåller de tre fokusområdena:

1. Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer
2. Universiteten som tillväxtmotorer
3. Etableringar och företagens tillväxt

Jämställdhetsutskottet vill göra medskick vad gäller bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer kring vikten av att i takt med fortsatt tillväxt utveckla boendemiljöer som är trygga, tillgängliga och som främjar delaktighet samt möten mellan människor. Ett fortsatt målmedvetet arbete för ökad blandning i hela kommunen är grundläggande för att det ska vara möjligt att leva olika sorters liv på samma plats i vår kommun.

Vad gäller etableringar och företagens tillväxt behöver en förståelse för den könssegregerade arbetsmarknaden finnas med i arbetet. Här är bland annat rapporterna *Umeå kommuns största arbetsplatsområden* (Umeå kommun, 2020) och *Kvinnor och män i belysning 2019* (Länsstyrelsen) relevanta underlagsdokument.

Då jämställdhet är ett horisontellt perspektiv som ska genomsyra alla program önskar jämställdhetsutskottet se att *Strategi för*

jämställdhetsarbete läggs till bland de övergripande styrdokumenterna för programmet.

Program för social hållbarhet

Det föreslagna programmet för social hållbarhet innehåller de fem fokusområdena:

1. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden
2. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv
3. Barns uppväxtvillkor
4. Boende och bebyggelsemiljö
5. Arbete och försörjning

Jämställdhetsutskottet vill lyfta fram de formuleringar som finns i programmet kring social hållbarhet som nära knutet till arbetet med tillväxt som inte bör förstås enbart som ett separat område och att det är en av flera sammanhängande hållbarhetsdimensioner som ömsesidigt stärker varandra. Vidare vill utskottet också lyfta det tydliggörande som finns i beskrivningen av fokusområde två kring jämställdhetsmålet som en övergripande strategisk fråga för kommunen och att jämställdhet även fortsatt ska genomsyra samtliga program och verksamheter.

Dessa formuleringar och förtydliganden är mycket relevanta och utskottet ser det som av högsta vikt att dessa finns kvar även i programmets slutgiltiga version.

Utskottet vill också att beskrivningar utifrån olika maktordningar framförallt utifrån intersektionalitet tydligare förs in i texten.

Program för klimatneutralitet

Det föreslagna programmet för klimatneutralitet innehåller de tre fokusområdena:

1. Gemensamma arbetsgrupper
2. Klimatinvesteringsplaner
3. Cirkulär ekonomi

Jämställdhetsutskottet ser att Umeå kommun har alla förutsättningar att vara en föregångare i att adressera ojämställdhetsfrågor i relation till de utmaningar som klimatförändringarna innebär och skapa verktyg för att

hitta konkreta lösningar som leder oss mot ett jämställt och hållbart samhälle för alla. Här är analysmetoden *Det könade landskapet* en grund att utgå ifrån.

Då jämställdhet är ett horisontellt perspektiv som ska genomsyra alla program önskar jämställdhetsutskottet se att *Strategi för jämställdhetsarbete* läggs till bland de övergripande styrdokumenterna för programmet.

Program för digital transformation

Det föreslagna programmet för digital transformation har fyra fokusområden:

1. Ledning, styrning och organisering
2. Arkitektur och säkerhet
3. Informationsförsörjning och digital infrastruktur
4. Sammanhållen digital service

I det växande område som är digital transformation som är ett område som präglas av förändringsarbete och innovation vill jämställdhetsutskottet göra medskicket att det är av högsta vikt att systematiskt synliggöra och utmana könade maktstrukturer i detta arbete. Detta så att de nya lösningar som implementeras inom den digitala transformationen utgår ifrån en kunskap om och analys av förutsättningar och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, så att lösningar och innovationer aktivt motverkar skeva maktrelationer och bidrar till en jämnare fördelning av makt och resurser.

Då jämställdhet är ett horisontellt perspektiv som ska genomsyra alla program önskar jämställdhetsutskottet se att *Strategi för jämställdhetsarbete* läggs till bland de övergripande styrdokumenterna för programmet.

Beslutsunderlag

Förslag till planeringsdirektiv och budget för 2023

Anvisning för nämnders och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Jämställdhetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Ellen Ström (V) yrkar på bifall till tjänsteskrivelsen med tillägg att följande prioriterade fokusinsats läggs till under *Utvecklingsområde 2 – Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv (s29)*:

2.4. Värdediskriminering av kvinnodominerade yrkena ska upphöra

De kvinnodominerade yrkena värdediskrimineras lönemässigt i jämförelse med mansdominerade yrken inom kommunen. För att de som arbetar inom kvinnodominerade yrken ska ges samma förutsättningar att forma sina liv, ska Umeå kommun arbeta för att värdediskrimineringen av kvinnodominerade yrken upphör.

Huvudansvar: JUSK, PN

att i jämställdhetsutskottets yttrande under rubriken program för social hållbarhet lägga till följande mening "Utskottet vill också att beskrivningar utifrån olika maktordningar framförallt utifrån intersektionalitet tydligare förs in i texten."

Andreas Sjögren (S) och **Charlotta Westerlund (S)** yrkar på bifall till tjänsteskrivelsen samt bifall till andra att-satsen i Ströms (V) yrkande: att i jämställdhetsutskottets yttrande under rubriken program för social hållbarhet lägga till följande mening: "Utskottet vill också att beskrivningar utifrån olika maktordningarna framförallt utifrån intersektionalitet tydligare förs in i texten."

Propositionsordning som godkänns

Ordförande frågar om utskottet kan bifalla tjänsteskrivelsens förslag.

Jämställdhetsutskottet beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag.

Ordförande ställer avslag mot bifall till Ströms (V) första tilläggsyrkande.

Jämställdhetsutskottet beslutar att avslå Ströms (V) första tilläggsyrkande.

Ordförande ställer bifall mot avslag till andra att-satsen i Ströms (V) tilläggsyrkande.

Jämställdhetsutskottet beslutar att bifalla Ströms (V) andra tilläggsyrkande.

Jämställdhetsutskottet beslutar därmed enligt tjänsteskrivelsens förslag med tillägg att i jämställdhetsutskottets yttrande under rubriken program för social hållbarhet lägga till följande mening "Utskottet vill också att beskrivningar utifrån olika maktordningarna framförallt utifrån intersektionalitet tydligare förs in i texten."

Protokollsanteckning

Ellen Ström (V) En av de största personalgrupperna i Umeå kommun, vårdbiträdena, är en av de sämst betalda kvinnodominerade yrkesgrupperna. För vårdbiträden inom äldreomsorgen har ökningen varit 200kr per år för tillsvidareanställda. En ökning som ätits upp av inflationen med resultatet att det istället varit en löneminskning.

Lönemässig värdediskriminering innebär att arbeten som i huvudsak innehas av kvinnor värderas, och därmed betalas, lägre än arbeten med liknande kvalifikationskrav som i huvudsak innehas av män.

Lönediskriminering mellan mans- och kvinnodominerade yrken är mer omfattande än ett problem bara för den enskilda arbetsplatsen.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsens diarium

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2022-02-03

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

§ 38

Diarienumr: TN-2022/00179

Yttrande Programbeskrivningar

Beslut

Tekniska nämnden beslutar

att överlämna förvaltningens svar på yttrande på Program för Tillväxt enligt bilaga.

att överlämna förvaltningens svar på yttrande på Program för Social hållbarhet enligt bilaga.

att överlämna förvaltningens svar på yttrande på Program för Klimatneutrala Umeå 2040 enligt bilaga.

att överlämna förvaltningens svar på yttrande på Program för Digital transformation enligt bilaga.

att anse ärendet justerat.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har gett i uppdrag att ta fram program till de inriktningsmål som kommunfullmäktige fastställde i juni 2021.

Program för Tillväxt

Inriktningsmål

- Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Program för Social hållbarhet

Inriktningsmål

- Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden.
- Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Inriktningsmål

- Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.

Program för Digital transformation

Inriktningsmål

- För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling

Förvaltningen har deltagit i arbetet med framtagande av programmen och lämnar bilagda svar på de föreslagna programmen.

Förslag på arbetsutskottets sammanträde

Anna-Karin Sjölander (C) bifaller tjänsteskrivelsen.

Arbetsutskottets beslutsordning

Ordföranden frågar om arbetsutskottet kan godkänna tjänsteskrivelsen och konstaterar att så är fallet.

Lasse Jacobson (V) deltar inte i beslutet.

Beslutsunderlag

Yttrande social hållbarhet. Bilaga.

Yttrande klimatneutralitet. Bilaga.

Yttrande digital transformation. Bilaga.

Yttrande – tillväxt. Bilaga.

Förslag till planeringsdirektiv och budget för 2023, sid 20-43. Bilaga.

Beredningsansvariga

Lars Sandström

Fanny Nyberg

Ann Siklund

Karin Isaksson

Beslutet ska skickas till

KSdiarium

Dan Gideonsson

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2022-03-24

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Yttrande – förslag till program för tillväxt

Kommunfullmäktige fastställde i juni 2021 ett antal inriktningsmål. Dessa har nu kompletterats med förslag på program i enlighet med Kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning. Ett av dessa områden är tillväxt.

Inriktningsmål 1

Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Programmets syfte är att prioritera och lyfta viktiga fokusområden, faktorer och förmågor som Umeå behöver utveckla för att kunna bibehålla och stärka tillväxten där den befolkningsmässiga tillväxten kräver ca 35 000 arbetstillfällen netto till år 2050. Tre fokusområden föreslås för perioden:

1. Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer
2. Universiteten som tillväxtmotorer
3. Etableringar och företagens tillväxt

Nämndens yttrande

Tekniska nämnden anser att det är positivt att inriktningsmålet för tillväxt konkretiseras i ett program. Det är en utmaning att skapa stark tillväxt samtidigt som en god balans finns mellan de olika perspektiven; social, ekonomisk, kulturell och ekologisk tillväxt och att tillväxten inte ska ske på bekostnad av något av dem.

De föreslagna fokusområdena anser nämnden relevanta och viktiga. I skapande av attraktiva livsmiljöer har nämnden en central roll och vill gärna aktivt bidra i det arbetet så att målen kan nås, i alla perspektiv. Nämnden vill påminna om att klimatfrågan alltid måste finnas med då staden utvecklas så vi skapar långsiktigt hållbara miljöer. Alla perspektiv måste vägas av mot varandra och inget perspektiv, t ex hög täthet i bebyggelsen kan övertrumfa alla övriga utan hänsyn som måste tas till samtliga områden för att bygga en hållbar stad för framtiden. Att vi ska fortsätta växa med människorna i fokus är ett perspektiv som nämnden gärna ser ska genomsyra planeringen.

Nämnden delar också bedömningen att Universiteten har haft och har en viktig roll för utvecklingen. Nämnden deltar gärna i olika initiativ framöver kring t ex gemensamma innovationsmiljöer tillsammans med universiteten.

Nämnden ser också positivt på initiativet att formera en tillväxtkommission som fokuserar dessa frågor och deltar gärna i arbetet inom sina ansvarsområden.

Yttrande

Kommunfullmäktige fastställde i juni 2021 ett antal inriktningsmål. Dessa har nu kompletterats med förslag på program i enlighet med Kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning. De som knyter an till social hållbarhet är följande:

- Inriktningsmål 2 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden
- Inriktningsmål 3 – Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

I förslaget till Program för social hållbarhet beskrivs tydligt hur det knyter an till dessa inriktningsmål.

Programmet är i stora drag bra skrivet och lyfter fram viktiga aspekter. Programmet beskriver också på ett bra sätt att det ska verka för att prioritera gemensamma insatser och aktiviteter och möjliggöra för en samverkan i sakfrågor, samt att helhetsperspektivet är av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller för särskilda grupper.

Programmet beskriver bakgrunden med kommunens tidigare arbete med social hållbarhet på ett bra sätt men vi saknar delvis perspektiven på hur tekniska nämnden arbetar med trygghetsskapande åtgärder i programmets avsnitt "Nuläge" och underavsnittet "Umeås brottsförebyggande och trygghetskapande åtgärder". I Gator och parkers handlingsplan för trygghetsarbete 2021 och framåt beskrivs det *trygghetskapande perspektivet* på ett bra sätt, något som med fördel kan lyftas in. Det handlar om att planering sker utifrån en förståelse av upplevd otrygghet och tillgång till det offentliga rummet. Stadens rum, parker och grönområden utformas utifrån att de ska upplevas trygga och vara tillgängliga för alla. Olika sätt att öka tryggheten är att stärka stråk och prioritera gator, torg och parker som mötesplatser, främja genomströmning och blandning och skapa säkra och trygga färdvägar. Att se varandra i vardagen bidrar till ett erkännande av andra individer eller grupper. Blandade stadsmiljöer som är befolkade under stora delar av dygnet främjar trygghet. Gemensamt för platser som upplevs trygga är att de är lätta att överblicka, skapar kontakt med omgivningen, har en mix av gator, parker och offentliga ytor som är välstädade, välskötta och tillgängliga. Utformning, underhåll och inte minst belysning på gator och i parker spelar roll för tryggheten. Fler sittplatser, växtlighet och planteringar bidrar också till ökad trivsel. Fler exempel på tekniska nämndens arbete med social hållbarhet är säkra skolvägar, trafiksäker utemiljö för barn, snöröjning, halkbekämpning, lekplatssäkerhet osv.

Tekniska nämnden arbetar med social hållbarhet på de olika sätt som nämns i programmets förslag till utvecklingsområden och bör därför vara omnämnt att dela huvudansvaret för dessa utvecklingsområden. I sin ände av den kommunala organisationen har Tekniska nämnden ansvar för planering och slutlig utformning av offentliga utomhusmiljöer, gator, torg och parker och detaljplanelagd skogsmark. Gator och parkers handlingsplan för trygghetsarbete 2021 och framåt knyter an till de flesta av utvecklingsområdena i förslaget till program för social hållbarhet.

Utifrån detta är förslaget att TN läggs till att dela huvudansvaret för utvecklingsområdena:

- 1.1 Förhindra framväxten av segregation och utsatta områden
 - Här bidrar TN genom att planera och bygga Umeås offentliga utomhusmiljöer.
- 1.2 Ett Umeå fritt från våld.
 - TN arbetar utifrån trafiksäkerhetsprogrammet och nollvisionen som innebär att ingen ska skadas allvarligt eller dödas i trafiken.
- 2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering
 - Här bidrar TN genom att planera och bygga Umeås offentliga utomhusmiljöer
- 2.2 Mäns våld mot kvinnor ska upphöra
 - Här bidrar TN genom att planera och bygga Umeås offentliga utomhusmiljöer
- 3.1 Barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas.

- TN säkerställer lekmiljöer för barn och unga och har en policy för lekplatser och lekmiljöer.
- Medborgardialoger har sedan länge varit en del i detta arbete. Vi genomför medborgardialoger i syfte att våra gator, torg, parker och allmänna platser ska bli trygga, säkra, jämställda och inkluderande. Vi utgår ifrån SKR:s modell och principer för medborgardialog. Dialogen ska ske i ett tidigt skede och metoden anpassas så att olika grupper ska komma till tals.

3.3 Förebyggande folkhälsoarbete

- Här bidrar TN genom att planera och bygga Umeås offentliga utomhusmiljöer.

4.1 Fortsätta arbetet med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten.

- Här bidrar TN genom att planera och bygga Umeås offentliga utomhusmiljöer.

4.2 Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer.

- Här bidrar TN genom att planera och bygga Umeås offentliga utomhusmiljöer

Det är bra att programmet under rubriken "Relaterade dokument" tar upp ett eget avsnitt som beskriver de planer och dokument som knyter an till Social hållbarhet. Under rubriken saknas "Handlingsplan för gator och parkers trygghetsarbete 2021 och framåt" för utvecklingsområde 1 och 4 samt "Riktlinjer för lekplatser och lekmiljöer" för utvecklingsområde 3.

Yttrande

Den ökande koncentrationen av växthusgaser i atmosfären, främst koldioxid, leder till stora konsekvenser för samhällen. Klimatneutralitet är därför ett viktigt inriktningsmål att ha med i planeringsdirektiv för budget då Umeås utveckling måste ske hållbart, ekologiskt såväl som socialt och ekonomiskt. Inriktningsmålet är väl beskrivet.

Det är bra att inriktningsmålet är indelat i tre fokusområden och de fokusområden som har valts för är relevanta. Samarbete, som lyfts i fokusområde 1 (gemensamma arbetsgrupper) är angeläget för att underlätta att nå målet om klimatneutralitet. Det är mycket positivt att behovet av att analysera investeringar utifrån klimatmålen lyfts i fokusområde 2 (klimatinvesteringsplaner). Genom att synliggöra klimatnyttan och gapet mellan mål och investering underlättar det för framtagande av handlingsplaner för verksamheter samt prioritering av arbetet mot klimatneutralitet. Fokusområde 3 (cirkulär ekonomi) är ett område som kommer spela stor roll i omställningen till ett hållbart samhälle och det är av vikt att det börjar implementeras så snart som möjligt.

På sidan 34 bör det förtydligas att det är Umeå kommun som geografisk yta som avses angående att Umeå ska vara klimatneutralt år 2040. Begreppet *cirkulär ekonomi* på sidan 35 bör utökas med förklaringen att en cirkulär ekonomi är motsatsen till den linjära som tillämpas idag.

Det bör finnas indikatorer och nyckeltal som avser de områden med störst klimatpåverkan som beskrivs på sidan 35. Det går inte att utläsa i tabellen "Indikatorer" på sidan 36 att det finns indikatorer eller nyckeltal för de områden som har störst klimatpåverkan. Om indikatorerna "Utsläpp av växthusgaser, kommunorganisatoriskt, kton CO₂e" och "Utsläpp av växthusgaser, kommungeografiskt, kton CO₂e" inkluderar de områden som har störst klimatpåverkan ska det förtydligas.

Hushållsavfall är ett föråldrat begrepp och idag används *kommunalt avfall* i stället, det ska även användas i förslaget. I tabellen "Indikatorer" på sidan 36 ska exempelvis begreppet *kommunalt avfall* användas i stället för *hushållsavfall*.

I tabellen "Indikatorer" på sidan 36 under indikator "Andel hållbart resande (buss, cykel, gång) i Umeås tätort, procent" är målet 65% år 2025. En separat rapport, "Effektbedömning av trafikprogrammen i Umeå", visar att även om alla föreslagna åtgärder i trafikprogrammen genomförs kommer kommunens målsättning inte att nås. Nyckeltalet för indikatorn är dock passande.

Yttrande avseende avsnittet ”Förslag till program för Digital transformation”

Programmet för digital transformation är strukturerat med utgångspunkt från SKR:s strategi *Utveckling i en digital tid* vilket TN (tekniska nämnden) anser skapar bra förutsättningar för att ta sig an utmaningarna som beskrivs i inriktningsmål 5. TN är positiv till inriktningen i förslaget till program för digital transformation och till de fyra prioriterade fokusområdena. Det vill säga att formen för programmet är bra.

I en värld som är i ständig förändring och där det inte går att sätta upp konkreta långsiktiga mål, vilket beskrivs i programbeskrivningen, behöver kommunen organisera sig för att möta denna utmaning på bästa sätt. Att säkerställa att viktiga roller för digitalisering finns i tillräcklig omfattning i kommunen, kommer att vara en viktig förutsättning för digital transformation. Detta då det finns behov att utveckla och förändra i en allt högre takt. Under avsnittet definitioner och begrepp beskrivs att organisationen kommer att behöva göra olika förändringar under digitaliseringsresan. TN menar att det är av yttersta vikt att kommunen med bolagen tar fasta på denna formulering och i vissa avseenden övergår till en organisationsform som möjliggör ett mer snabbfotat sätt att ta till sig ny teknik och att prova och införa nya arbetssätt, funktioner och tjänster. Detta betonas också i dokumentet med formuleringen ”det tydligaste gapet mellan nuläge och önskat läge bedöms vara förmåga, kompetens och kapacitet att driva digitalisering med den förändringstakt som sker i omvärlden”. Några av kommunens övergripande mål avser klimatneutralitet och hållbarhet. I planeringsförutsättningarna betonas att verksamheterna behöver anpassas så att de i så låg grad som möjligt bidrar till koldioxidutsläpp, men även att anpassa samhället inför ett förändrat klimat. Detta bör även beaktas i programmet för digital transformation.

Förslag till tillägg i fokusområde 1 är att kommunstyrelsen får i uppdrag att utarbeta, föreslå och verka för organisationsformer som möjliggör ett mer snabbfotat sätt att ta till sig ny teknik och att prova och införa nya arbetssätt, funktioner och tjänster. Umeå kommuns digitaliseringsråd behöver ges bästa möjliga förutsättningar att kunna fokusera på helheten och skapa värde tillsammans med dem vi finns till för, t ex invånare och användare. Utöver det så behöver det tydliggöras att innovation kommer att vara viktigt för en digital transformation och att kommunkoncernen behöver organisera sig för detta. Vidare att kommunstyrelsen säkerställer att förvaltningarna har tillgång till roller som är viktiga för digitaliseringen i tillräcklig omfattning. Slutligen att kommunens verksamheter ska beakta hållbarhetsperspektivet för IT och vid digitalisering.

Inom fokusområde 2 kommer det att vara viktigt att ta hänsyn till att kommunen och bolagen har olika uppdrag. TN menar att det är rimligt att anta att arkitekturen delvis kommer att vara olika i kommunen och bolagen, men att det finns samverkansområden. TN föreslår att fokusområdet kompletteras med att Umeå kommun och bolagen var för sig, säkerställer att det finns nödvändig styrning och resurser för arkitektur. Och att det införs styrande principer vid upphandling av IT-tjänster och IT-system som gäller för hela kommunkoncernen.

För det tredje fokusområdet så lyfts i programförslaget att rätt information behöver finnas tillgänglig och att data kan utbytas på ett effektivt sätt. Just detta är utmanande i förvaltningarnas verksamhetsutveckling idag. TN anser att det behöver förtydligas att det ska etableras styrande principer för att möjliggöra att data kan delas och återanvändas. Styrande principer för bland annat upphandling av IT-system och IT-tjänster kan bidra till att höja utvecklingstakten och till minskad risk för att det krävs långa, dyra och svåra projekt varje gång det ska ske utveckling.

För fokusområde 4 så behöver det betonas att det inte bara handlar om tjänster utan att invånarna tydligare involveras i kommunens processer. Det finns även med som en förutsättning i förslaget till planeringsdirektiv, det står ”förändra arbetssättet och i högre grad använda tekniska lösningar som ger invånarna möjlighet att själva göra delar av de tjänster som annars kräver personella resurser”. TN bedömer att det i väsentlig omfattning kommer att kunna bidra till digital transformation.

Slutligen, IT-upphandlingsmodellen är viktig för att skapa rätt förutsättningar för digitalisering och digitalt arv. Modellen bör därför ingå bland styrdokumentet, det finns också KF-mål kopplat till modellen.

§ 61

Diariernr: BN-2021/02688

Byggnadsnämndens yttrande över Förslag till planeringsdirektiv och budget 2023 samt grunduppdrag och reglemente

Beslut

1. Byggnadsnämnden gör bedömningen att drift- och investeringsram (bilaga 1 och 2) för 2023 möjliggör fullgörande av nämndens grunduppdrag. Byggnadsnämnden bedömer vidare att det inte finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter.
2. Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige revidera programmen för inriktningsmålen i enlighet med bilaga 3.
3. Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige fastställa beskrivning av nämndens grunduppdrag i enlighet med bilaga 4.
4. Byggnadsnämndens beslutar att styrning, ledning och uppföljning mot grunduppdraget ska ske i enlighet med bilaga 5.
5. Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige ändra reglementet i enlighet med bilaga 6.
6. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontorets har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för budget och investeringsprocess sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv för 2023.

Inom ramen för den nya processen ska byggnadsnämnden yttra sig över:

- nämndramar drift
- nämndramar investeringar
- programbeskrivningar för inriktningsmål

Nämnden ska vidare lämna eventuella:

- förslag till revidering av taxor och avgifter
- förslag till revidering av nämndens reglemente
- förslag till beskrivning av grunduppdrag för nämnden

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2022-03-10

Bilaga 1 - Förslag till yttranden om inriktningsramar

Bilaga 2 – Investeringsbudget

Bilaga 3 – Synpunkter program

Bilaga 4 – Grunduppdrag

Bilaga 5 – Verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning

Bilaga 6 – Reglemente

Beredningsansvariga

Clara Ganslandt, planchef

Marie Häggström, lantmäterichef

Mikael Brändström, strategisk chef

Nicklas Fryksten, bygglovschef

Peder Johansson, controller

Rune Brandt, samhällsbyggnadschef

Föredragande

Rune Brandt, samhällsbyggnadschef

Beslutsordning

Ordföranden finner att byggnadsnämnden beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

- Kommunstyrelsen, ksdiarium@umea.se

Byggnadsnämndens yttrande över förslag till programbeskrivning

Sidan 21, Inriktningsmål 1 - Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Enligt planeringsdirektiven destinerar mål 1 till: kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Umeå energi, AB Bostaden, samt Infrastruktur i Norr AB.

Enligt av KF fastställda riktlinjer för aktiverande styrning ska ett givet inriktningsmål destinerar till de namngivna nämnder/bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

Byggnadsnämnden anser att inriktningsmål 1 även ska destinerar till Byggnadsnämnden.

Sidan 22, Uppföljning inriktningsmål 1

I planeringsdirektiven anges:

För varje fokusområde kommer prioriterade delmål och mätetal med indikatorer tas fram och konkretiseras i handlings- och aktivitetsplaner. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning. Näringslivsavdelningen och avdelningen Övergripande planering har uppdrag från kommunstyrelsen att vara programansvariga och har därmed det operativa ansvaret för samordning, uppföljning och utvärdering av programmet.

Det är nämnden som har ansvar utifrån grunduppdrag och reglemente från KF. Texten på sidan 22 i planeringsdirektiven kan uppfattas som att handlings- och aktivitetsplaner antas av kommunstyrelsen för ansvar som är fördelat till nämnderna. Det är vidare nämnden som ska följa upp sitt grunduppdrag på det samordnade sätt som kommunstyrelsen bestämmer.

Byggnadsnämnden anser att texten ovan i planeringsdirektiven behöver synkas med beslutade riktlinjer för aktiverande styrning.

Generella synpunkter

Synpunkt 1: På flera ställen i planeringsdirektiven talas om kompetensförsörjningen som en av de viktigaste frågorna för välfärden i dag och fortsatt. Konkurrensen om arbetskraften ökar och en parameter att arbeta vidare med är att minska personalomsättningen.

Byggnadsnämnden föreslår att personalomsättning framöver fastställs som ett övergripande personalpolitiskt mål med ett målintervall som exempelvis 3-6 %.

Synpunkt 2: På marknaden finns ett flertal system som stödjer kommunernas arbete med styrning, ledning och uppföljning av den mångfacetterade verksamheten inom en kommun. För implementering av en ny styrmodell är det av grundläggande betydelse som ett komplement till skriftliga riktlinjer. Byggnadsnämnden föreslår att ett systemstöd snarast införskaffas.

§ 31

Ärendenr: 2021-5372

**Yttrande över förslag till planeringsdirektiv och budget 2023
samt plan 2024-2026 – Miljö- och hälsoskyddsnämnden****Beslut**

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden gör bedömningen att driftsram (bilaga 1) för 2023 delvis möjliggör fullgörande av nämndens grunduppdrag. I januari 2022 beslutade KSnaU att ansvar för finansiering av Fairtrade City från om med 2023 hänskjuts till nämnden. Nämnden bedömer att den årliga finansieringen som beräknas till 350 tkr inte ryms inom föreslagen ram för driftbudgeten och att det därför inte kommer att vara möjligt att fortsätta bedriva arbetet utan ytterligare ramtilldelning.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden gör bedömningen att investeringsram (bilaga 2) för 2023 möjliggör fullgörande av nämndens grunduppdrag.
3. Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att programmen för inriktningsmålen revideras i enlighet med bilaga 3.
4. Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att beskrivning av nämndens grunduppdrag fastställs i enlighet med bilaga 4.
5. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bestämmer att styrning, ledning och uppföljning mot grunduppdraget ska ske i enlighet med bilaga 5.
6. Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att reglementet ändras i enlighet med bilaga 6.

Protokollsanteckning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden noterar att underlaget i ärendet inte är komplett. Dokumentet "Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2023" saknas. Nämnden vill därför ha en dragning av direktivet vid kommande nämndsammanträde.

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontorets har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för budget och investeringsprocess sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv för 2023. Inom ramen för den nya processen ska miljö- och hälsoskyddsnämnden yttra sig över:

- nämndramar drift
- nämndramar investeringar
- programbeskrivningar för inriktningsmål

Nämnden ska vidare lämna eventuella:

- förslag till revidering av taxor och avgifter
- förslag till revidering av nämndens reglemente
- förslag till beskrivning av grunduppdrag för nämnden

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse med förslag till beslut, daterad 2022-03-04

Bilaga 1 - Förslag till yttranden om inriktningsramar

Bilaga 2 – Investeringsbudget

Bilaga 3 – Synpunkter program

Bilaga 4 – Grunduppdrag

Bilaga 5 – Verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning

Bilaga 6 – Reglemente

Beredningsansvariga

Mikael Brändström, strategisk chef

Peder Johansson, controller

Rune Brandt, samhällsbyggnadschef

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen, ksdiarium@umea.se

Byggnadsnämndens samt Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande över förslag till programbeskrivning

Sidan 21, Inriktningsmål 1 - Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Enligt planeringsdirektiven destinerar mål 1 till: kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Umeå energi, AB Bostaden, samt Infrastruktur i Norr AB.

Enligt av KF fastställda riktlinjer för aktiverande styrning ska ett givet inriktningsmål destinerar till de namngivna nämnder/bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

Byggnadsnämnden samt Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att inriktningsmål 1 även ska destinerar till Byggnadsnämnden samt Miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Sidan 22, Uppföljning inriktningsmål 1

I planeringsdirektiven anges:

För varje fokusområde kommer prioriterade delmål och mätetal med indikatorer tas fram och konkretiseras i handlings- och aktivitetsplaner. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning. Näringslivsavdelningen och avdelningen Övergripande planering har uppdrag från kommunstyrelsen att vara programansvariga och har därmed det operativa ansvaret för samordning, uppföljning och utvärdering av programmet.

Det är nämnderna som har ansvar utifrån grunduppdrag och reglemente från KF. Texten på sidan 22 i planeringsdirektiven kan uppfattas som att handlings- och aktivitetsplaner antas av kommunstyrelsen för ansvar som är fördelat till nämnderna. Det är vidare nämnderna som ska följa upp sina grunduppdrag på det samordnade sätt som kommunstyrelsen bestämmer.

Byggnadsnämnden samt Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att texten ovan i planeringsdirektiven behöver synkas med beslutade riktlinjer för aktiverande styrning.

Generella synpunkter

Synpunkt 1: På flera ställen i planeringsdirektiven talas om kompetensförsörjningen som en av de viktigaste frågorna för välfärden i dag och fortsatt. Konkurrensen om arbetskraften ökar och en parameter att arbeta vidare med är att minska personalomsättningen.

Byggnadsnämnden samt Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att personalomsättning framöver fastställs som ett övergripande personalpolitiskt mål med ett målintervall som exempelvis 3-6 %.

Synpunkt 2: På marknaden finns ett flertal system som stödjer kommunernas arbete med styrning, ledning och uppföljning av den mångfacetterade verksamheten inom en kommun. För implementering av en ny styrmodell är det av grundläggande betydelse som ett komplement till skriftliga riktlinjer. Byggnadsnämnden samt Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att ett systemstöd snarast införskaffas.

§ 34

Diariernr: ÄN-2022/00059

**Yttrande över förslag till planeringsdirektiv för
2023 - Äldrenämndens yttrande över
programbeskrivningar****Beslut**

Äldrenämnden yttrar sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2022-02-28.

Ärendet justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

De inriktningsmål som redovisas i förslaget till planeringsdirektiv för 2023 är desamma som kommunfullmäktige fastställde den 21 juni 2021. Kommunfullmäktiges fastställda inriktningsmål har i förslaget till planeringsdirektiv kompletterats med förslag till program i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning. Sakkunniga från kommunens förvaltningar och bolag har tillsammans arbetat fram de olika förslagen till program/programbeskrivningar som ingår i förslaget. Berörda nämnder ges möjlighet att lämna yttrande över föreslagna programbeskrivningar (inkl. de fokus/utvecklingsområden som föreslås inom respektive förslag).

Förvaltningen föreslår att nämnden yttrar sig i enlighet med yttrande 2022-02-28.

Beslutsunderlag

Yttrande 2022-02-28

Utdrag ur planeringsförutsättningar 2023 - Förslag till
programbeskrivningar 2023-2025Anvisning för nämnder och bolags yttrande över Stadsledningskontorets
förslag till planeringsdirektiv för 2023**Beredningsansvariga**

Nils Enwald, kanslichef

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2022-03-24

Anna Karlander, chef Enheten för stöd och utveckling
Emil Forsberg, digitaliseringschef

Beslutet ska skickas till
Kommunstyrelsen

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Yttrande över förslag till planeringsdirektiv för 2023 - Äldrenämndens yttrande över programbeskrivningar

De inriktningsmål som redovisas i förslaget till planeringsdirektiv för 2023 är desamma som kommunfullmäktige fastställde den 21 juni 2021. Kommunfullmäktiges fastställda inriktningsmål har i förslaget till planeringsdirektiv kompletterats med förslag till program i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning. Sakkunniga från kommunens förvaltningar och bolag har tillsammans arbetat fram de olika förslagen till program/programbeskrivningar som ingår i förslaget. Berörda nämnder ges möjlighet att lämna yttrande över föreslagna programbeskrivningar (inkl. de fokus/utvecklingsområden som föreslås inom respektive förslag).

Remissfråga 3 – Bedömer nämnden att ett eller flera av de föreslagna programmen bör revideras, utökas eller avgränsas? Om nämnden föreslår revidering, utökning eller avgränsning bör förslag till förändring samt motivering till förändring beskrivas utförligt.

Förslag till program för tillväxt

Utifrån Inriktningsmål 1 - Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Samordningsansvar: kommunstyrelsen. Mål 1 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Umeå energi, AB Bostaden, samt Infrastruktur i Norr AB.

Äldrenämndens yttrande

Äldrenämnden ser positivt på målet om den växande kommunen och fler kommuninvånare. Inte minst gäller det kompetensförsörjning och behov framåt. Den växande staden kommer dock att kräva investeringar i välfärden, båda vad gäller boenden och verksamhetslokaler såväl som insatser och stöd.

Som anges är tillväxtmålet och programmet beroende av att mål och aktiviteter i övriga program är i samklang med varandra för att kommunen ska vara en trygg och attraktiv plats för alla.

Förslag till program för social hållbarhet

Utifrån Inriktningsmål 2 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Samordningsansvar: kommunstyrelsen och individ- och familjenämnden.

Mål 2 destinerar särskilt till: individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Utifrån Inriktningsmål 3 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 3 destinerar särskilt till: för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden samt äldrenämnden

Äldrenämndens yttrande

I programmet för social hållbarhet sätts social hållbarhet i relation till värden såsom goda, jämlika och jämställda levnadsvillkor. En socialt hållbar kommun är inkluderande, trygg och skapar *förutsättningar för välbefinnande för alla invånare*. I arbetet med social hållbarhet är ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller *för särskilda grupper*. Det är ett ambitiöst och välformulerat program med relevant innehåll, stor bredd och fokus.

Dok saknar äldrenämnden generellt ett tydligare äldreperspektiv i programmet.

Utvecklingsområde 1 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Det är positivt att den kommungemensamma handlingsplanen mot våld inkluderas i programmet.

Utvecklingsområde 2 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv

Fokusinsats 2:2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling. Arbetet har fokus på att medvetandegöra förutsättningar och erfarenheter för flickor och pojkar,

kvinnor och män i vår kommun, och vilka konsekvenser dessa får, för att utifrån denna analys skapa en jämnare fördelning av makt och resurser. Här ser äldrenämnden, efter mångårigt arbete med genderbudgeting, att det är viktigt att inkludera alla åldrar för att synliggöra skillnader i den ekonomiska fördelningen av resurser och insatser till kvinnor och män.

Även här ser nämnden positivt på att den kommungemensamma handlingsplanen mot våld lyfts fram. Äldrenämnden ser också att den nyligen framtagna kommungemensamma handlingsplanen för det suicidförebyggande arbetet med fördel kan inkluderas så att alla frågor och arbeten som är relevanta för den sociala hållbarheten i Umeå Kommun finns under samma paraplyprogram. Det finns många beröringspunkter för det kommungemensamma uppdraget även i den fysiska miljön.

Utvecklingsområde 3 - "Barns uppväxtvillkor" Detta utvecklingsområde har som övergripande fokus att Umeå kommun ska vara en bra plats att växa upp på. Alla barn i vår kommun ska ha goda, jämlika uppväxtvillkor, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval.

Fokusinsats 3.3 Förebyggande folkhälsoarbete. Då det förebyggande folkhälsoarbetet ligger under *Barns uppväxtvillkor* får folkhälsoarbetet fokus på unga. Hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande arbete är viktigt livet ut. Dessutom finns det gemensamma nämndare som starkt påverkar vår folkhälsa i alla åldrar, bland annat den ökande psykiska ohälsan.

För att bredda programmet skulle utvecklingsområdet inte bara fokusera på uppväxtvillkor utan livsvillkor genom hela livet i Umeå Kommun. Fokusinsatserna kan behållas men breddas.

Utvecklingsområde 4 - Boende och bebyggelsemiljö Detta utvecklingsområde handlar om att i takt med fortsatt tillväxt utveckla boendemiljöer som är trygga, tillgängliga och som främjar delaktighet samt möten mellan människor

Fokusinsatserna omfattar även äldrenämndens prioriteringar avseende boendefrågor och boendemiljö där till exempel naturliga träffpunkter är en viktig del för att minska ofrivillig ensamhet och öka kontakten mellan människor i alla åldrar.

Utvecklingsområde 5 - Arbete och försörjning. Att kunna försörja sig är en grundläggande förutsättning för goda livsvillkor och för att minska socioekonomiska skillnader. Arbete och sysselsättning har också betydelse för människors livskvalitet och delaktighet och inflytande i

samhälslivet. Även sambandet mellan arbete eller sysselsättning och god hälsa är väl belagt i forskningen

Även under utvecklingsområde "Arbete och försörjning" ser äldrenämnden behov av justering/tillägg. Fokusinsats 5.1 lyder: *Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden.* Dock verkar detta upphöra vid 64-års ålder. Här finns anledning att inkludera att det växande antal personer som arbetar högre upp i åldern som också är av betydelse för kommunens kompetensförsörjning.

Förslag till program för Klimatneutrala Umeå 2040

Utifrån Inriktningsmål 4 - Umeå ska vara klimat neutralt till 2040

Samordningsansvar: kommunstyrelsen. Mål 4 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, miljö-och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, Umeå kommunföretag, AB Bostaden, Umeå energi, samt Vakin.

Äldrenämndens yttrande

Äldrenämnden ser positivt på att klimatarbetet har en central roll i arbetet med den växande staden. Hållbarhet är en förutsättning för att Umeå ska kunna växa till 200 000 invånare år 2050.

För att uppnå målen om en klimatneutral kommunkoncern 2025 och ett klimat neutralt Umeå 2040 krävs ett omfattande omställningsarbete, bland annat gällande transporter och inköp.

Arbetet för att uppnå miljömålen styrs av ett stort antal olika dokument såsom program, planer och policyer. Det är viktigt att det går att få en överblick över vilka styrdokument som finns för området, hur de förhåller sig till varandra och att det finns en koppling mellan dokumenten.

Äldrenämnden bedömer inte att programmet för klimatneutrala Umeå 2040 bör revideras, utökas eller avgränsas. Vad gäller åtgärderna inom respektive fokusområde hänvisar nämnden till tidigare yttrande över åtgärdsprogrammet för Umeå kommuns miljömål.

Förslag till program för Digital transformation

Utifrån Inriktningsmål 5 - För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 5 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, personalnämnden, äldrenämnden, individ- och familjenämnden, tekniska nämnden, samt Umeå energi

Äldrenämndens yttrande

Som destinerad nämnd med huvudansvar för genomförande utifrån Mål 5 ställer sig äldrenämnden positiv till utformningen av ett program gällande digitalisering och digital transformation. Utifrån äldrenämndens höga ambition i redan pågående digital transformation är förväntan att utformningen av programmet för digitalisering kan skapa ytterligare förbättrade förutsättningar för fortsatt arbete och utökad samverkan med såväl förvaltningar, bolag samt övriga intressenter.

Vidare ser äldrenämnden positiv på utformningen av programmets struktur baserad på de fyra fokusområdena; *Ledning, styrning och organisering, Arkitektur och säkerhet, Informationsförsörjning och digital infrastruktur* och *Sammanhållen digital service*. Samtliga perspektiv är av stor vikt och utgör var och en, samt som helhet viktiga förutsättningar för den fortsatta transformationen.

Av de fyra fokusområdena bedömer äldrenämnden, utifrån kommunkoncernens nuläge och utgångspunkt, att fokusområdet *Ledning, styrning och organisering* i viss mån bör ses som överordnad övriga perspektiv. Fortsatt utveckling inom detta fokusområde är av största vikt för att skapa en stabil och långsiktig grund som främjar utvecklingsförmågor. Mot bakgrund av detta anser äldrenämnden att fokusområdet *Ledning och styrning och organisering* bör kompletteras med dedikerade uppdrag rörande ekonomi och förmågor och resurser.

Gällande ekonomi ser äldrenämnden att det är av största vikt att förvaltningarnas ekonomiska förutsättningar för digital transformation tydliggörs med fokus på hur såväl kostnader som budgetpåverkande nyttor samt effekthemtagning ska förhålla sig till centrala medel och ekonomi- och budgetprocess. Förtydliganden kring dessa frågor är grundläggande för att skapa långsiktighet och stabilitet gällande finansiering av de förmågor som krävs för uppväxling av den digitala transformationen.

Gällande organisering av förmågor och resurser anser äldrenämnden att den samverkan och samordning som pågår inom koncernen är mycket positiv, men att viss risk föreligger för att rådande fokus på samordning av centrala resurser sker på bekostnad av förtydliganden kring förhållandet mellan centrala och förvaltnings- eller bolagsspecifika resurser/förmågor. Äldrenämnden är mån om att det fortsatta arbetet kring dessa frågor sker parallellt och med ett helhetsperspektiv.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Äldrenämnden tillägg i form av följande kompletterande uppdrag inom fokusområdet *Ledning, styrning och organisering*:

- Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda, föreslå och implementera metodik och processer för kostnads- och nyttokalkyler, inklusive effekthemtagning. Föreslagen process ska konkret förhålla sig till och integreras med Umeå kommuns ekonomi- och budgetprocess.
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att utifrån föreslagen process för kostnads- och nyttokalkyler revidera/utreda omfattning och riktning för centralt avsatta medel för digitalisering (digitaliseringsreserv och utvecklingsanslag).
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att, mot bakgrund av Uppdrag 16 samt pågående samordning inom koncernen, utreda och föreslå framtida ansvarsfördelning för digitalisering med fokus på förhållandet mellan centrala resurser/förmågor och förvaltnings- eller bolagsspecifika resurser/förmågor.

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Nils Enwald
Kanslichef

§ 43

Diarienum: IFN-2022/00065

Yttrande över förslag till planeringsdirektiv för 2023 - Individ- och familjenämndens yttrande över programbeskrivningar

Beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig i enlighet med yttrande 2022-03-01.

Ärendet direktjusteras.

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontoret har sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv för 2023. De inriktningsmål, personalpolitiska mål och finansiella mål som redovisas i förslaget är desamma som kommunfullmäktige fastställde den 21 juni 2021.

Kommunfullmäktiges fastställda inriktningsmål har i planeringsdirektivet kompletterats med förslag till program i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning.

Individ- och familjenämnden yttrar sig i enlighet med yttrande 2022-03-01.

Arbetsutskottets beslutsordning

Arbetsutskottet enas om att föreslå nämnden att besluta i enlighet med förvaltningens yttrande.

Nämndens beslutsordning

Nämnden enas om att yttra sig i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsunderlag

Yttrande programbeskrivning 2022-03-01

Beredningsansvariga

Marie-Louise Daunfeldt, processledare

Emil Forsberg, enhetschef digitalisering

Anna Karlander, chef enheten för stöd och utveckling

Lina Rolen Nordin, utredare

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag
2022-03-23

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Individ- och familjenämndens yttrande över förslag till programbeskrivningar

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för budget och investeringsprocess sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv för 2023. Planeringsdirektivet baseras i stora delar på kommunfullmäktiges beslut om planeringsförutsättningar för 2022.

De inriktningsmål, personalpolitiska mål och finansiella mål som redovisas i förslaget är desamma som kommunfullmäktige fastställde den 21 juni 2021. Kommunfullmäktiges fastställda inriktningsmål har i planeringsdirektivet kompletterats med förslag till program i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning.

Individ- och familjenämnden har fått möjlighet att yttra sig över förslaget.

Förslag till program för tillväxt

Programmet för tillväxt tar sin utgångspunkt och bygger vidare på, det arbete som har gjorts och som pågår inom Näringslivsstrategins och Översiktsplanens genomförande samt den tillväxtrapport som tagits fram under 2021 som en del i kommunfullmäktiges planeringsförutsättningar som beslutades i november 2020.

Individ- och familjenämnden ser positivt på målet om den växande kommunen och fler kommuninvånare. Inte minst gäller det kompetensförsörjning och behov framåt. Den växande staden kommer dock att kräva investeringar i välfärden, båda vad gäller boenden och verksamhetslokaler såväl som insatser och stöd. Som anges är tillväxtmålet och programmet beroende av att mål och aktiviteter i övriga program är i samklang med varandra för att kommunen ska vara en trygg och attraktiv plats för alla.

Förslag till program för social hållbarhet

Programmet för social hållbarhet tar sin utgångspunkt i, och bygger vidare på, det arbete som har gjorts och som pågår inom de tre områdena- kommissionen för ett socialt hållbart Umeå, Umeås strategiska jämställdhetsarbete, samt Umeås brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

Generella kommentarer

Programmet för social hållbarhet belyser att begreppet social hållbarhet är mångfacetterat och komplext. Det finns en mängd värden som kan knytas till begreppet, exempelvis anges tillit till samhället som en viktig faktor för social hållbarhet. Möjligheten till delaktighet och inflytande i samhället är betydelsefullt för människors välbefinnande och hälsa. Nämnden ser att den ansatsen kan vidareutvecklas i programmet, i synnerhet utifrån ett tillgänglighetsperspektiv.

Individ- och familjenämnden ser också att den nyligen framtagna kommungemensamma handlingsplanen för det suicidförebyggande arbetet med fördel kan inkluderas i programmet så att alla frågor och arbeten som är relevanta för den sociala hållbarheten i Umeå Kommun finns under samma paraplyprogram. Det finns många beröringspunkter för det kommungemensamma uppdraget även i den fysiska miljön. Nämnden vill vidare uppmärksamma att kommunfullmäktiges handlingsplan mot hemlöshet (Umeå kommuns arbete med att motverka och förebygga hemlöshet, antagen 2018-01-29) är ett relevant styrdokument för programmet som med fördel kan lyftas in i

programmets paraply (i synnerhet relevant för utvecklingsområde 4).

Kommentarer till utvecklingsområden

Programmet innehåller fem utvecklingsområden. För varje utvecklingsområde finns prioriterade fokusinsatser som tillsammans bidrar till det övergripande utvecklingsområdet. Nedan finns nämndens kommentarer till respektive utvecklingsområde.

Utvecklingsområde 1: *Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden.* Nämnden ser positivt på att det finns flera aktörer som har ett uttalat ansvar att samverka kring frågor om segregation och tillväxt. Att arbeta med tidiga insatser är en förutsättning för att förhindra framväxten av utsatta områden. Nämnden bedömer att det är av vikt att genomföra analyser som beskriver konsekvenserna av tillväxten utifrån ett socioekonomiska- och folkhälsorelaterade perspektiv som bidrar till en bredare ansats i en socialt hållbar stadsutveckling. Konsekvensanalyserna bör användas till att ta fram riktade åtgärder utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv. Exempel är suicidprevention och hemlöshet.

Utvecklingsområde 2: *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.* I detta avsnitt beskrivs huvudsakligen insatser utifrån jämställdhetsstrategin som tar utgångspunkt från jämställdhetsmålet. Fokusinsatserna är prioriterade och ska genomsyra verksamheterna. Nämnden vill belysa att det finns fler aspekter i begreppet social hållbarhet som har betydelse för möjligheten att forma samhället och sina egna liv. Exempel på sådana aspekter kan vara hälsa, tillgång till utbildning, tillgång till språk och fysisk tillgänglighet. Medborgarnas känsla av inflytande och delaktighet i samhället är också en betydelsefull förutsättning för att forma samhället och sina egna liv, som med fördel kan analyseras i relation till socioekonomiska förutsättningar.

Utvecklingsområde 3: *Barns uppväxtvillkor.* I utvecklingsområde 3 beskrivs barnperspektivet utifrån trygga uppväxtvillkor. Nämnden ser positivt på att barnperspektivet får eget utvecklingsområde i programmet. Att arbeta med barns uppväxtvillkor i samverkan är en nyckel för att Umeå kommun ska kunna omsätta barnkonventionen fullt ut. Nyligen (hösten 2021) fastställde individ- och familjenämnden en plan för implementering av barnkonventionen. Att minska barnfattigdomen är en prioriterad fråga.

Utvecklingsområde 4: *Boende och bebyggelsemiljö.* Bostadsförsörjningen är en kritisk faktor för att motverka social utsatthet och skapa stabila boendesituationer. Forskning visar att bostadsbrist är den enskilt tydligaste faktorn som bidrar till ökande hemlöshet. Nämnden ser positivt på att flera aktörer samverkar aktivt i bostadsförsörjningsfrågor för att gemensamt kunna mota strukturell hemlöshet genom riktade insatser. Det i sin tur leder till ökade möjligheter att hantera de sociala konsekvenser som uppstår på grund av bostadsbristen. När det gäller boende och bebyggelsemiljö är det av vikt att genomföra analyser som beskriver konsekvenserna av bostadsbristen utifrån ett socialt perspektiv. Konsekvensanalyserna bör användas till att ta fram riktade åtgärder utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv.

Utvecklingsområde 5: *Arbete och försörjning.* Inom området arbete och försörjning ser nämnden positivt på att programmet involverar flera aktörer utifrån ett arbets- och försörjningsperspektiv. Egen försörjning är en friskfaktor för många invånare. Nämnden har en tydlig ambition att medborgare som av olika skäl saknar egen försörjning ska få det stöd som behövs för att skapa en stabil egen försörjning. Medborgare som saknar egen försörjning har större risk för att utveckla social utsatthet, och av den anledningen är det angeläget att även arbeta förebyggande genom satsningar till denna grupp.

Förslag till program för Klimatneutrala Umeå 2040

Kommunfullmäktige har i februari 2020 beslutat att Umeå ska vara klimatneutralt 2040. Syftet med programmet för Klimatneutrala Umeå 2040 är att koordinera kommunkoncernens arbete för att bli klimatneutralt. Programmet ska möjliggöra samarbeten och prioriteringar av gemensamma åtgärder för att uppnå klimatmålen samt ge en samlad bild över strategier, policyer, handlingsplaner och åtgärdsprogram.

Förslag till fokusområden 2023–2024 är ”gemensamma arbetsgrupper”, ”klimatinvesteringsplaner” och ”cirkulär ekonomi”. Åtgärder inom fokusområdena finns i det föreslagna åtgärdsprogrammet för Umeå kommuns miljömål.

Individ- och familjenämnden ser positivt på att klimatarbetet har en central roll i arbetet med den växande staden. Hållbarhet är en förutsättning för att Umeå ska kunna växa till 200 000 invånare år 2050. För att uppnå målen om en klimatneutral kommunkoncern 2025 och ett klimatneutralt Umeå 2040 krävs ett omfattande omställningsarbete, bland annat gällande transporter och inköp.

Arbetet för att uppnå miljömålen styrs av ett stort antal olika dokument såsom program, planer och policyer. Det är viktigt att det går att få en överblick över vilka styrdokument som finns för området, hur de förhåller sig till varandra och att det finns en koppling mellan dokumenten. Nämnden bedömer inte att programmet för klimatneutrala Umeå 2040 bör revideras, utökas eller avgränsas. Vad gäller åtgärderna inom respektive fokusområde hänvisar nämnden till tidigare yttrande över åtgärdsprogrammet för Umeå kommuns miljömål.

Förslag till program för Digital transformation

Programmets syfte är att koordinera Umeå kommunkoncerns arbete för att uppnå målet om digital transformation. Programmet ska verka för att prioritera gemensamma åtgärder och aktiviteter samt möjliggöra för en samverkan i sakfrågor mellan bolag och förvaltningar. Programmet ger en samlad bild över strategier, policyer, handlingsplaner och åtgärder. Umeå kommunkoncerns gemensamma åtgärder samt bolagens och nämndernas respektive målsättningar och handlingsplaner är viktiga delar av programmets handlingsplan.

Som destinerad nämnd med huvudansvar för genomförande utifrån Mål 5 ställer sig Individ- och familjenämnden positiv till utformningen av ett program gällande digitalisering och digital transformation. Utifrån Individ- och familjenämndens höga ambition i redan pågående digital transformation är förväntan att utformningen av programmet för digitalisering kan skapa ytterligare förbättrade förutsättningar för fortsatt arbete och utökad samverkan med såväl förvaltningar, bolag samt övriga intressenter.

Vidare ser nämnden positiv på utformningen av programmets struktur baserad på de fyra fokusområdena; *Ledning, styrning och organisering, Arkitektur och säkerhet, Informationsförsörjning och digital infrastruktur* och *Sammanhållen digital service*. Samtliga perspektiv är av stor vikt och utgör var och en, samt som helhet viktiga förutsättningar för den fortsatta transformationen.

Av de fyra fokusområdena bedömer Individ- och familjenämnden, utifrån kommunkoncernens nuläge och utgångspunkt, att fokusområdet *Ledning, styrning och organisering* i viss mån bör ses som överordnad övriga perspektiv. Fortsatt utveckling inom detta fokusområde är av största vikt för att skapa en stabil och långsiktig grund som främjar utvecklingsförmågor. Mot bakgrund av detta anser Individ- och familjenämnden att fokusområdet *Ledning och styrning och organisering* bör kompletteras med dedikerade uppdrag rörande ekonomi och förmågor och resurser.

Gällande ekonomi ser Individ- och familjenämnden att det är av största vikt att förvaltningarnas ekonomiska förutsättningar för digital transformation tydliggörs med fokus på hur såväl kostnader som budgetpåverkande nyttor samt effekthemtagning ska förhålla sig till centrala medel och ekonomi- och budgetprocess. Förtydliganden kring dessa frågor är grundläggande för att skapa långsiktighet och stabilitet gällande finansiering av de förmågor som krävs för uppväxling av den digitala transformationen.

Gällande organisering av förmågor och resurser anser Individ- och familjenämnden att den samverkan och samordning som pågår inom koncernen är mycket positiv, men att viss risk föreligger för att rådande fokus på samordning av centrala resurser sker på bekostnad av förtydliganden kring förhållandet mellan centrala och förvaltnings- eller bolagsspecifika resurser/förmågor. Individ- och familjenämnden är mån om att det fortsatta arbetet kring dessa frågor sker parallellt och med ett helhetsperspektiv.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Individ- och familjenämnden tillägg i form av följande kompletterande uppdrag inom fokusområdet *Ledning, styrning och organisering*:

- Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda, föreslå och implementera metodik och processer för kostnads- och nyttokalkyler, inklusive effekthemtagning. Föreslagen process ska konkret förhålla sig till och integreras med Umeå kommuns ekonomi- och budgetprocess.
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att utifrån föreslagen process för kostnads- och nyttokalkyler revidera/utreda omfattning och riktning för centralt avsatta medel för digitalisering (digitaliseringsreserv och utvecklingsanslag).
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att, mot bakgrund av Uppdrag 16 samt pågående samordning inom koncernen, utreda och föreslå framtida ansvarsfördelning för digitalisering med fokus på förhållandet mellan centrala resurser/förmågor och förvaltnings- eller bolagsspecifika resurser/förmågor.

§ 20

Diariennr: FN-2021/00147

**Fritidsnämndens yttrande över
programbeskrivningar****Beslut**

Fritidsnämnden beslutar

att godkänna förslaget till yttrande över programbeskrivningar.**Ärendebeskrivning**

Under hösten skickades stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023 ut till nämnderna. Nämnderna får möjlighet att yttra sig kring förslagen innan beslut i kommunfullmäktige i juni. En ny del i planeringsföresättningarna är fyra programbeskrivningar som förtydligar hur kommunen ska nå de inriktningsmål som fullmäktige beslutar om. Beslut om programmen fattas av fullmäktige i juni i samband med beslut om kommunens budget. Det är totalt fyra program som förtydligar arbetet med ett eller flera inriktningsmål.

- Program för tillväxt
- Program för social hållbarhet
- Program för klimatneutralitet
- Program för digitalisering

Varje program innehåller en programbeskrivning med definitioner, nuläge, fokusområden, styrande dokument, uppföljning och organisation. Fritidsnämnden omnämns som en deltagande part i programmet för social hållbarhet och då inom några fokusområden. Förväntningar och ansvar på fritidsnämndens deltagande i övriga program är inte uttalat.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Förslag till yttrande över programbeskrivningar

Bilaga 2. Programbeskrivningar

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2022-03-16

Beredningsansvariga

Åsa Säfsten Boman, verksamhetschef Fritid unga

Thomas Savilahti, fritidskonsulent

Fredrik Röst, fritidskonsulent

Sara Nordström, fritidskonsulent

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsens diarium, ksdiarium@umea.se

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Kommunstyrelsen

Fritidsnämndens yttrande över programbeskrivningar

Yttrande över programbeskrivningar

Under hösten skickades stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023 ut till nämnderna. Nämnderna får möjlighet att yttra sig kring förslagen innan beslut i kommunfullmäktige i juni. En ny del i planeringsförutsättningarna är fyra programbeskrivningar som förtydligar hur kommunen ska nå de inriktningsmål som fullmäktige beslutar om. Beslut om programmen fattas av fullmäktige i juni i samband med beslut om kommunens budget. Det är totalt fyra program som förtydligar arbetet med ett eller flera inriktningsmål.

- Program för tillväxt
- Program för social hållbarhet
- Program för klimatneutralitet
- Program för digitalisering

Varje program innehåller en programbeskrivning med definitioner, nuläge, fokusområden, styrande dokument, uppföljning och organisation. Fritidsnämnden omnämns som en deltagande part i programmet för social hållbarhet och då inom några fokusområden. Förväntningar och ansvar på fritidsnämndens deltagande i övriga program är inte uttalat.

Generella synpunkter

- Idag ligger programbeskrivningarna insprängda i planeringsförutsättningarna och tar väldigt stor plats. Det gör planeringsförutsättningarna otydliga och svårlästa och tar fokus från annat viktigt innehåll. Programbeskrivningarna skulle kunna ligga i en separat bilaga. Det kan också vara värt att fundera över var fokus ligger då nämndernas verksamhet och grunduppdrag inte får uppta mer än en halv sida.
- För fritidsnämndens del är det svårt att uttyda vad programmen innebär rent konkret för verksamheten i dagsläget. Vilket deltagande och ansvarstagande förväntas? Vilka resurser förväntas

fritidsnämnden avsätta, personella eller ekonomiska? Förväntas något utöver det som redan idag ingår i grunduppdraget?

- För att få kraft i arbetet med programområdena krävs både en tydlig organisation och tydlig finansiering. Utifrån beskrivningarna idag så finns det utrymme för att jobba vidare med dessa frågor, framför allt hur åtgärder inom programmen ska finansieras då utvecklingsanslag inte passar för all typ av verksamhet.
- Det är positivt att programmen tar ett helhetsgrepp om sina respektive områden och tydliggör kopplingen till alla de övriga styrande dokument som finns i kommunen. Det visar hur komplext varje område är.
- Det finns en oro att programmen ska innebära ytterligare mål och indikatorer att följa upp. Alla program beskriver att mätetal och resultatmått ska tas fram. En översyn har visat att Umeå kommun generellt har väldigt många övergripande mål i ett stort antal dokument av övergripande karaktär. Floran av olika mål som ska följas upp behöver inte ökas för nämnderna.

Programmet för tillväxt

- Det är viktigt att fokusområdet bostadsbyggande går hand i hand med programmet om social hållbarhet och fokusområdet kring attraktiva livsmiljöer. Det är viktigt att bostadsbyggande sker samtidigt som människors behov av utemiljöer, grönområden, möjlighet till solsken och rörelserikedom tillgodoses.
- Barn är en målgrupp som behöver tillgång till natur och rörelserika utemiljöer nära hemmet och förskola, skola. Det är viktigt att detta tas i beaktning vid bostadsbyggande.
- Det finns forskning som visar att tillgång till kultur, fritid och friluftsliv har stor betydelse för människors val av bostadsort, större än tillgång till arbetet till exempel. Att ha en väl utvecklad kultur-, friluftsliv- och fritidssektor är därför en viktig tillväxtfråga för Umeå.

Programmet för social hållbarhet

- Arbetet med UNGA-enkäten utgör ett viktigt beslutsunderlag för att prioritera och följa upp kommunens arbete med barn och ungas hälsa. Enkäten skulle i större utsträckning kunna användas för att

följa upp ungas upplevelse av fritidsutbudet i Umeå. Den skulle också kunna användas för att följa upp ifall deltagande i fritidsaktiviteter är en skyddsfaktor.

Programmet för klimatneutralitet

- Inga synpunkter

Programmet för digitalisering

- Inga synpunkter

§ 18

Diariernr: KU-2021/00044

Yttrande Inriktningsmål och program - Planeringsförutsättningar/direktiv, budget och investeringar 2023-2026

Beslut

Kulturnämnden beslutar

att anta yttrandet över förslag till inriktningsmål och program

att paragrafen är omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

De inriktningsmål som redovisas i förslaget till planeringsdirektiv för 2023 är desamma som kommunfullmäktige fastställde den 21 juni 2021.

Kommunfullmäktiges fastställda inriktningsmål har i förslaget till planeringsdirektiv kompletterats med förslag till program i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning.

Sakkunniga från kommunens förvaltningar och bolag har tillsammans arbetat fram de olika förslagen till program/programbeskrivningar som ingår i förslaget.

Berörda nämnder ges möjlighet att lämna yttrande över föreslagna programbeskrivningar (inklusive de fokus/utvecklingsområden som föreslås inom respektive förslag).

Remissfråga. Bedömer nämnden att ett eller flera av de föreslagna programmen bör revideras, utökas eller avgränsas? Om nämnden föreslår revidering, utökning eller avgränsning bör förslag till förändring samt motivering till förändring beskrivas utförligt.

Om nämnd väljer att avstå från yttrande i relation till ett eller flera programförslag bör detta framgå av nämndens yttrande.

Bakgrund

Kommunfullmäktige fastställde i mars 2021 riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, där framgår att kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer.

- Inriktningsmålen kan syfta till att skapa såväl utvecklings- som driftskapacitet.
- Inriktningsmålen berör alltid flera kommunala aktörer.
- Inriktningsmålen bör vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod.
- Inriktningsmålen ska vara minst 3 och maximalt 9.

Ett givet inriktningsmål ska enbart destinerats till de namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål.
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås.

I samband med att kommunfullmäktige fastställer ett inriktningsmål ska samordningsansvarig nämnd eller bolag utses av kommunfullmäktige. Samordningsansvarig nämnd eller bolag har ansvar för att främja samordning och dialog mellan de nämnder och bolag som kommunfullmäktige särskilt angett ska arbeta med inriktningsmålet.

Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som bedöms vara relevanta och väsentliga för kommunens möjligheter att nå det inriktningsmål programmet ska stödja. Ett program berör oftast flera nämnder och bolagsstyrelser.

Beslutsunderlag

Förslag till yttrande över inriktningsmål och program

Beredningsansvariga

Fredrik Lindegren, Peter Gustavsson, Leif Mårtensson

Beslutet ska skickas till

KS Diarium

Dan Gideonsson

Thomas Jakobsson

Förslag för yttrande över förslag till inriktningsmål och program 2023

Remissfråga

1. Bedömer nämnden att ett eller flera av de föreslagna programmen bör revideras, utökas eller avgränsas? Om nämnden föreslår revidering, utökning eller avgränsning bör förslag till förändring samt motivering till förändring beskrivas utförligt.

Förslag till yttrande

Kulturnämnden avstår att yttra sig över inriktningsmål och programförslag.

Inriktningsmål 1

Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Samordningsansvar: kommunstyrelsen. Mål 1 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Umeå energi, AB Bostaden, samt Infrastruktur i Norr AB

Fokusområden:

- ✓ Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer
- ✓ Universitetet som tillväxtmotor
- ✓ Etableringar och företagens tillväxt

Inriktningsmål 2

Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Samordningsansvar: kommunstyrelsen och individ- och familjenämnden. Mål 2 destinerar särskilt till: individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Inriktningsmål 3

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Samordningsansvar: kommunstyrelsen. Mål 3 destinerar särskilt till: för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden samt äldrenämnden

Förslag till program för social hållbarhet med fem utvecklingsområden:

- ✓ Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden (KN)
- ✓ Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv
- ✓ Barns uppväxtvillkor (KN)
- ✓ Boende och bebyggelsemiljö (KN)
- ✓ Arbete och försörjning

Inriktningsmål 4

Umeå ska vara klimatneutralt till 2040

Samordningsansvar: kommunstyrelsen. Mål 4 destineras särskilt till: kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, Umeå kommunföretag, AB Bostaden, Umeå Energi, samt Vakin.

Förslag till program för Klimatneutrala Umeå 2040

Förslag till fokusområden:

- ✓ Gemensamma arbetsgrupper
- ✓ Klimatinvesteringsplaner
- ✓ Cirkulär ekonomi

Inriktningsmål 5

För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling

Samordningsansvar: kommunstyrelsen. Mål 4 destineras särskilt till: kommunstyrelsen, personalnämnden, äldrenämnden, individ- och familjenämnden, tekniska nämnden, samt Umeå Energi.

Förslag till program för Digital transformation

Förslag till fokusområden:

- ✓ Ledning, styrning och organisering
- ✓ Arkitektur och säkerhet
- ✓ Informationsförsörjning och digital infrastruktur
- ✓ Sammanhållen digital service

§ 24

Diarienumr: SK-2021/00511

FGN: Planeringsdirektiv 2023

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar

- att godkänna förslag avseende grunduppdrag och reviderat reglemente enligt bilaga 1
- att med redaktionella ändringar godkänna förslag till yttrande avseende nämndramar drift enligt bilaga 2
- att godkänna förslag till yttrande avseende programbeskrivning enligt bilaga 2
- att med redaktionella ändringar fastställa förslag till investeringsplan 2023–2026 inom den investeringsram som kommunstyrelsen beslutat enligt bilaga 3
- att fastställa skriftlig motivering till föreslagna investeringar enligt bilaga 4
- att genom detta beslut uppmärksamma att det finns behov av investeringsmedel i IT-utrustning/digitala enheter som enligt investeringsprocessen ska ingå i tekniska nämndens inriktningsram.
- att godkänna förslag på översiktlig beskrivning av nämndens verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning enligt bilaga 5
- att ärendet förklaras omedelbart justerat

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde i mars 2021 om riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun. I riktlinjen ställs krav på att respektive nämnd ska:

- upprätta förslag till grunduppdrag,
- beskriva den verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning nämnden avser nyttja för genomförande av grunduppdrag samt
- genomföra översyn och vid behov föreslå revidering av reglementet inom ramen för Anvisning om grunduppdrag samt översyn av nämndernas reglemente.

Vidare ska nämnderna enligt kommunfullmäktiges riktlinjer för budget och investeringsprocess och tillhörande anvisningar Planeringsdirektiv 2023, yttra sig över nämndramar för drift och investeringar samt programbeskrivningar genom besvarande av tre remissfrågor. Nämndens förslag och yttranden ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 25 mars 2022.

Beslutsunderlag

Beslutsbilagor:

Bilaga 1 Grunduppdrag och reviderat reglemente_förslag

Bilaga 2 Nämndramar drift och programbeskrivning_förslag

Bilaga 3 Investeringsplan 2023-2026_förslag

Bilaga 4 Skriftlig motivering till nya och förändrade investeringar och externförhyrningar_förslag

Bilaga 5 Översiktlig beskrivning av nämndens verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning_förslag

Verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning:

Bilaga 6 Uppdragsplan 2022

Bilaga 6b Styrkort 2022

Bilaga 7 Årshjul 2022

Bilaga 8 Delegationsordning

Bilaga 9 Årsbokslut 2021

Bilaga 9b Uppföljning styrkort 2021

Bilaga 10 Intern kontroll, uppföljning 2021

Riktlinjer, anvisningar och reglemente:

Bilaga 11 Riktlinje för aktiverande styrning

Bilaga 12 Anvisning om grunduppdrag samt översyn av nämndernas reglementen

Bilaga 13 Anvisning för nämnder och bolags yttrande över
planeringsdirektiv för
2023

Bilaga 14 Beskrivning av Umeå kommuns budget- och investeringsprocess

Bilaga 15 Förslag till planeringsdirektiv och budget inkl
programbeskrivningar för
2023

Bilaga 16 Reglemente för Umeå kommuns styrelser och nämnder, 2018-
11-26

Beredningsansvariga

Emma Steen, utbildningsjurist
Maria Runarsdotter, kanslichef
Sofia Öberg, ekonomichef

Yrkanden

Socialdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet för
bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Inga motyrkanden finns.

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag till beslut, inklusive
påtalade redaktionella ändringar, bifall mot avslag, och finner att
nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se

Förslag och beskrivningar ska delges i word-format och vara
redigeringsbara.

För- och grundskolenämndens yttrande över föreslagen budgetram för 2023.

För- och grundskolenämndens har i planeringsdirektiv inför budget 2023 tilldelats en föreslagen ram för år 2023 med -2 190 151, vilket motsvarar 28,99 % av den totala fördelningsbara ramen. Jämfört med den beslutade budgetramen för 2022 medför det en ökning med 53 346 tkr till 2023. För kommande år 2024, 2025 och 2026 sker en årlig ökning med 65 828 tkr, 86 748 tkr och 84 240 tkr.

Remissfråga 1 - Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente? Yttrande över ovanstående fråga ska besvaras med Ja, nej eller delvis.

Nej, nämnden kompenseras inte fullt ut för index, ökat antal barn och elever samt sitt nämnds uppdrag utifrån gällande planeringsdirektiv och anvisningar.

Om nämnden svarar nej eller delvis ska nämnden utförligt beskriva:

1. Vilka antaganden bedömningen vilar på

Förändring av antalet barn och elever

För- och grundskolenämnden är till stor del volymberoende och påverkas av att Umeå Kommun växer, vilket medför ett ökat antal barn och elever årligen. Utgångspunkten för beräkningarna kommer därmed i första hand från befolkningsprognosen som prognostiserar antalet barn och elever i respektive ålder. Det är enligt framtagna anvisningar befolkningsprognosen från mars 2021 som ska ligga till grund för beräkningarna. Befolkningsprognosen från mars 2021 visar på att antalet barn och elever utvecklas enligt tabell nedan:

Befolkningsprognos, P21						
För och grundskola	Åldersgrupp	Förändring 2022	Förändring 2023	Förändring 2024	Förändring 2025	Förändring 2026
Förskola	1-5 år	-86	68	109	126	138
Fritidshem	6 år	18	7	-28	7	22
Fritidshem	7-9 år	-60	17	40	10	-12
Fritidshem	10-12 år	5	32	1	-17	18
Grundskola	6 år	18	7	-28	7	22
Grundskola	7-9 år	-60	17	40	10	-12
Grundskola	10-12 år	5	32	1	-17	18
Grundskola	13-15 år	125	133	110	38	32

För år 2021 redovisar för- och grundskolenämnden stora avvikelser gentemot budget framförallt på grund av att budgeterade volymer inte överensstämmer med verkligt utfall. Budget för 2021 baseras på befolkningsprognos från mars 2020, befolkningsprognosen för 2021 nedreviderades ganska kraftigt i mars 2021. För- och grundskolenämndens yttrande inför budget 2023 baseras på befolkningsprognosen från mars 2021, det verkliga utfallet av befolkningsutvecklingen verkar dock ligga under den prognostiserade nivån. Vilket kan få effekt på beräkningarna då hänsyn inte kan tas

till ev. justering för eventuell felaktighet i prognosen i beräkningarna då underlag inte finns tillgängligt vid tid för yttrande.

Utöver befolkningsprognosen har antagande gjorts utifrån hur många barn och elever som bedöms finnas i verksamheten. Det är befolkningsprognosen från mars 2021 som ligger till grund för bedömningen av antalet barn och elever i verksamheten. Andelen barn och elever i förhållande till befolkningsprognosen som bedöms finnas i verksamheten prognostiseras som tidigare år enligt nedan:

- 100 % av barnen 6-15 år beräknas vara i skolan
- 94 % av barnen 1-5 år beräknas vara i förskolan
- 97 % av 6-åringarna, 94 % av barnen 7-9 år och 36 % av barnen 10-12 år beräknas vara i fritidshem

Under det senaste året har andelen barn och elever i förskola och fritids varit lägre än det som legat till grund för beräkningarna, vilket är ytterligare en del i förklaringen till nämndens överskott för 2021. Justeringar av detta har gjorts inför budget 2023 men då vi de senaste två åren befunnit oss i en pandemi har vi inte sänkt nivån till 2021 år utfall. Eftersom vi med säkerhet inte kan säga att andelen barn och elever i förskola och fritids kommer att ligga på samma nivå som 2021. I beräkningarna prognostiseras att andelen i verksamheten kommer att återgå till högre nivåer än år 2021.

Samtliga barn och elever som finns inom nämndens område kommer inte från Umeå Kommun och ingår därmed inte i befolkningsprognosen. Det finns möjlighet även för barn och elever som inte är folkbokförda i Umeå Kommun att delta i nämndens verksamheter. Utöver barn och elever från andra kommuner finns det barn och elever folkbokförda i Umeå Kommun som väljer en fristående enhet eller annan kommun. Eftersom Umeå Kommun organiserat sig på sådant sätt att samtliga kostnader från försörjningsprocesserna (måltid, fastighet, IT m.m.) inte ingår i nämndens budget medför det en högre "prislapp" för nämnden för de barn och elever som väljer fristående enhet eftersom de enligt skollagens bidrag på lika villkor ska ersättas med kostnader som för Umeå Kommun inte ingår i nämndens uppdrag. Eftersom det är olika "prislappar" för barn och elever i kommunala och fristående enheter görs antagande utifrån hur många barn och elever som finns inom fristående enhet. Inför 2023 antas antalet barn och elever i fristående enhet öka jämfört med 2022.

Utöver ovanstående har bedömning gjorts att grundsärskolans ansvar för omsorg under skoltid har ökat, motsvarande ungefär 3 mnkr.

Beräkningen av volymer baseras sig på samma personaltäthet och ambitionsnivå som för 2022.

Utifrån ovanstående beräkningar baserat på de uppgifter som finns tillgängliga vid tid för yttrandet uppstår ett behov av kompensation för förändring av antalet barn och elever i verksamheten till totalt ungefär 26 mnkr.

Prisnivå

Beräkning av löneindex baseras på senast tillgängliga uppgifter vilket är samma index som för budget 2022. Indikationer finns på att löneindex för 2023 kommer att vara högre än för 2022, vilket i så fall kommer att förändra beräkningen av kostnad för index.

Utöver löneindex har beräkning av bedömd kostnadsnivå gjord för 2022. I jämförelse med beräkningar för budget 2022 har hänsyn tagits till skollagens bidrag på lika villkor, kostnader och

intäkter för elever i fristående enheter eller från andra kommuner har viktats utifrån en del personalkostnader respektive en del driftskostnader.

I övrigt har indexering gjorts på samma nivå som 2022. Totalt sett bedöms behovet för index vara ungefär 57 mnkr. Baserat på tillgängliga uppgifter vid tid för yttrandet.

Förändring i nämndens lagstadgade uppdrag

Ägar- och ledningsprövning

Den 1 januari 2019 trädde skärpta lagregler i kraft gällande ägar- och ledningsprövning i Skollagen. För kommunens del innebär de skärpta kraven att ytterligare omständigheter ska bedömas i godkännandeprovning och tillsyn av fristående förskolor och vissa fristående fritidshem. (sådana som inte anordnas vid en fristående skolenhet med förskoleklass, grundskola eller grundsärskola). När det gäller fristående skolor är det Skolinspektionen som prövar och har tillsyn över de skärpta kraven.

Enligt lydelsen i 2 kap. 5 § skollagen ska godkännande lämnas om den enskilde:

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten
2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och
3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs att den enskilde i övrigt bedöms lämplig.

Kraven ska vara fortlöpande uppfyllda och behöver därför vara föremål för löpande tillsyn.

Enligt 2 kap. 5 a § skollagen ska prövningen ifråga om en juridisk person avse:

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och
4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

Bedömningen ska göra samlat för hela den aktuella kretsen och prövning av berörda ska ske i förhållande till den aktuella verksamheten.

För- och grundskolenämnden har inte befintliga resurser att tillgå för att kunna utföra den ägar- och ledningsprövning som lagen ställer krav på. För att kunna tillgodose det tidigare utökade lagkravet behövs kompensation i form av resurser motsvarande en årsarbetare, ungefär 0,7 mnkr.

Fler barn ska börja i förskolan

Deltagandet i förskolan är lägre bland exempelvis barn med annat modersmål än svenska och barn i socioekonomiskt utsatta familjer. I en lagrådsremiss planerar regeringen lämna förslag som ska leda till att fler barn börjar i förskolan. Ett av förslagen är att kommuner ska ta kontakt med vårdnadshavarna till de barn som inte har en förskoleplats.

Regeringen föreslår att varje kommun ska vara skyldig att, genom uppsökande verksamhet, ta kontakt med vårdnadshavare till de barn som inte har en plats i förskolan. Kommunen ska informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola, och den första kontakten ska tas inför hösten det år barnet fyller tre år.

Barn som har bott i Sverige kort tid, eller som har vårdnadshavare som har bott i Sverige kort tid, ska erbjudas plats i en förskola även i de fall då vårdnadshavarna inte har sökt förskoleplats. Kommunerna ska också sträva efter att aktivt erbjuda plats till andra barn som har behov av förskola för sin språkutveckling.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2023.

För att kunna tillgodose detta lagkrav bedöms att nämnden behöver kompenseras med ytterligare medel motsvarande en årsarbetare, ca 0,7 mnkr som arbetar med den uppsökande verksamheten. Målgruppen 5-åringar som inte finns inom förskolans verksamhet bedöms vara liten för Umeå Kommun, men planering och beräkning utifrån att fler barn kommer att finnas i verksamheten behöver ligga till grund för framtida beräkningar och planering av förskolelokaler.

Elevhälsa

Regeringen beslutade den 20 juli 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever, såväl flickor som pojkar, att nå de kunskapskrav som minst ska nås. Den 20 februari 2020 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv som innebär att utredaren även ska analysera regleringen av tillgång till elevhälsa och föreslå en ändring så att det förtydligas vad som är acceptabel lägstanivå, föreslå hur det kan göras obligatoriskt att till en myndighet redovisa uppgifter om hur många skolläkare, skolsköterskor, psykologer och kuratorer det finns i förhållande till antalet elever och föreslå hur denna redovisning ska gå till.

Slutbetänkandet redovisades den 26 februari 2021 i SOU 2021:11 och föreslår bland annat att en numerär reglering av lägstanivå för tillgång av elevhälsan ska införas.

- Skolläkare får ansvara för högst 7 000 elever
- Skolsköterska får ansvara för högst 430 elever
- Psykolog får ansvara för högst 1 000 elever
- Kurator får ansvara för högst 400 elever.

SOU2021:11 ger en tydlig inriktning mot en lägstanivå i kommunerna gällande tillgång av elevhälsans olika professioner med inriktning år 2024. Lägstanivån ska uppfattas som en lägsta nivå, utredningen understryker att många huvudmän kommer att behöva ha en högre tillgång för att elevhälsan ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Regleringen bör vara lika för alla skolformer.

För grundskolan i Umeå kommun innebär regeringens förslag att personaltätheten måste öka inom tre av fyra personalkategorier för elevhälsan till 2024 med:

- Skolläkare - behov av utökning med 1,1 tjänster
- Kurator - behov av utökning med 13,4 tjänster
- Skolsköterska - behov av utökning med 4,1 tjänster
- Skolpsykolog - inget behov av ökning

2. De åtgärder nämnden avser vidta för att verkställa sitt fastställda grunduppdrag inom föreslagen ramtilldelning. Observera att nämnden ej kan föreslå åtgärder som huvudsakligen får stor negativ inverkan för annan nämnd eller samhällsaktör. Eventuella åtgärder ska ge positiv nettoeffekt, vara realistiska och genomförbara.

Den föreslagna ramen och anvisningar som gäller gällande beräkning av volymer och index gör att nämnden inte kan fullfölja sitt grunduppdrag. Budgetprocess som gäller från och med budgetår 2023, utgår från en fördelningsbar ram. Den fördelningsbara ramen fördelas till nämndsramar så att respektive nämnd erhåller samma procentuella andel av den fördelningsbara ramen som i kommunfullmäktiges senast beslutade budget. Föreslagen ram för budget år 2023 baseras på den tilldelade budget för 2022. Den fördelningsbara ramen tar inte hänsyn till förändring av antalet elever eller index utan baseras på kommunfullmäktiges senaste beslutade budget.

Att hänsyn vid fördelning av föreslagen ram inte tas till förändring av barn och elever samt index påverkar för- och grundskolenämnden i stor utsträckning. Nämnden har stor ökning av volymer de kommande åren och är en personaltät nämnd med i stor utsträckning välutbildad personal med relativt sett höga löneökningar, vilket ger ett genomsnittligt högre index.

Den föreslagna ramen som tilldelats för- och grundskolenämnden är 53 346 tkr högre än ramen för 2022. Beräknad ökning i index för nämnden är ungefär 57 000 tkr och beräknad kostnadsökning för tillkommande elever uppgår till ungefär 26 000 tkr, utöver detta tillkommer ytterligare tidigare beskrivna behov motsvarande 1 400 tkr baserat på uppgifter tillgängliga vid tid för yttrandet. Den föreslagna ramen ger varken kompensation för kostnadsökningar eller ökning av volymer. Vilket innebär att nämnden inte fullt ut kan tillgodose sitt grunduppdrag och behålla samma ambitionsnivå som för 2022.

Utifrån den föreslagna ramen uppkommer en differens på ca 31 000 tkr mellan de medel som behövs för att kunna fullfölja grunduppdraget och den föreslagna ramen.

För att komma i ram utifrån de uppgifter som finns att tillgå vid tidpunkt för yttrandet kommer ett flertal större åtgärder att bli nödvändiga. Vi ser även att den föreslagna ramen på lite längre sikt har relativt knapp tilldelning även om 2023 är lägst. Skulle normsättning inom elevhälsan bli lagstadgad från år 2024 och inga ytterligare medel bli tillgängliga kan resurser komma att behöva omprioriteras och medföra sänkt ambitionsnivå på andra områden. Den föreslagna ramen för år 2023-2026 innebär att större långsiktiga åtgärder kan behöva vidtas.

I första hand behöver översyn göras av icke lagstadgad verksamhet som exempelvis, Idean, Naturskolan och administrativa resurser där man behöver se över den ambitionsnivå som finns och sluta utföra vissa saker. Detta innebär en sänkt kvalitet och risk för ökad arbetsbelastning för chefer och medarbetare.

Kompetenscentrum för flerspråkighet bedriver modersmålsundervisning och verkar för att alla barn och elever med ett annat modersmål än svenska ska få möjlighet att utveckla och stärka detta. Den föreslagna ramen medför att även ambitionsnivån inom lagstadgad verksamhet exempelvis kompetenscentrum för flerspråkighet kan behöva sänkas.

Då tilldelningen till för- och grundskolenämnden är låg utifrån den föreslagna ramen både på kort och lång sikt behöver större åtgärder vidtas. En minskning av de resurser (barn och elevpeng) som tilldelas enheterna behöver genomföras vilket medför personalminskningar som ger större grupper inom förskola och fritidshem samt färre lärare och elevhälsopersonal inom grundskola.

Baserat på nettokostnadsavvikelsen bör en högre andel av de minskade resurserna avse personalminskningar på fritidshemmen men även personalminskningar inom grundskola och förskola kommer att behöva genomföras. Större barngrupper inom förskolan och fritidshem kan komma att ställa krav på anpassade större lokaler för att kunna öka barngruppernas storlek. Större barngrupper skulle också kunna innebära att nämnden inte kan ta del av statsbidraget kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan fullt ut.

En konsekvens av föreslagen budgettilldelning är att en omprioritering av de resurser som tilldelas grundskolan behöver genomföras. Nuvarande elevpeng till åk 7-9 motsvarar idag inte de resurser som behövs för att skolan ska kunna genomföra undervisningen i ämnen och klasser utifrån gällande nationell timplan samt också ge eleverna tillgång till särskilt stöd med speciallärarkompetens. Utifrån föreslagen budgetram bedöms inte möjlighet finnas att tillskjuta medel till undervisning i åk 7-9. En omprioritering behöver då göras från undervisning och stödresurser för elever i framför allt förskoleklass och lågstadium.

I gällande resursfördelningsmodell har resurser till årskurs 1-3 prioriterats då läs och skrivinläring samt grundläggande matematiska kunskaper i tidiga åldrar är en förutsättning för att i senare årskurser kunna nå kunskapsmålen. En omfördelning av resurser från åk 1-3 riskerar därför att kommunens skolor inte kan uppfylla den läs och skrivgaranti som infördes i skollagen 2019 och som kan medföra att ett ökat antal elever inte får tillräckliga stödinsatser för att nå kunskapsmålen i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 3.

Nettokostnadsavvikelsen

Kommunfullmäktige har i planeringsförutsättningar för 2022 och plan 2023 - 2025 beslutat om att ge samtliga nämnder i uppdrag att fram till 2025 minska nettokostnadsavvikelse i relation till jämförbara större städer. Nettokostnadsavvikelsen för förskola, fritidshem och grundskola inkluderar även kostnader som ligger utanför för- och grundskolenämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg m.m.

Umeå Kommun har låg nettokostnadsavvikelse för förskola och grundskola, däremot är nettokostnaden betydligt högre för fritidshem. Fritidshem har en större andel av befolkningen i verksamheten, vilket inte tas hänsyn till i beräkning av nettokostnadsavvikelsen. Skulle Umeå Kommun ha haft samma andel av befolkningen som större stad i fritidshem skulle nettokostnaden ha varit 55 mnkr lägre för år 2020. Nettokostnadsavvikelsen har för förskola, grundskola och fritidshem minskat de senaste åren och för förskola, grundskola och fritidshem är avvikelsen låg om hänsyn tas till andel av befolkningen i fritidshem.

Det har framkommit att det kan finnas briser i det underlag som ligger till grund för nettokostnadsavvikelsen. Ska nettokostnadsavvikelsen användas som ett mått och finnas med som uppdrag från kommunfullmäktige förutsätter det att underlag är kvalitetssäkrade.

Remissfråga 2 - Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera?

Om nämnden tilldelas ytterligare medel skulle i första hand medel användas till att säkra det lagstadgade grunduppdraget. Skulle den föreslagna ramen utökas mer än differensen mellan föreslagen ram och den kompensation som behövs för att nämnden ska kunna utföra sitt lagstadgade grunduppdrag föreslås grunduppdraget utvecklas genom nedanstående satsningar.

Utbildningsskuld - utanförskapets pris

I nämndens grunduppdrag ligger att ge alla barn förutsättningar att uppnå målen, för att kunna säkra elever måluppfyllelse behövs ytterligare resurser för att säkra upp för den utbildningsskuld som uppstått i samband med pandemin. Pandemin har medfört hög frånvaro för barn och elever, samt delvis distansundervisning för många elever. Under år 2021 och 2022 har nämnden kompenserats med extra statsbidrag i form av skolmiljard för att minska negativa effekter på elevers kunskapsutveckling och hälsa till följd av covid-19-pandemin. Bedömningen är att den utbildningsskuld som uppstått pga. pandemin fortsatt kommer att påverka elever under kommande år och särskilda insatser för att elever ska klara måluppfyllelsen är nödvändiga.

Grundskola

Pandemin har inneburit stora utmaningar för skolans verksamheter. I Umeå kommun ser vi tydliga tecken på att pandemin har fått negativa konsekvenser för elevers lärande. Det syns både på elevernas höstterminsbetyg som de signaler som vi får från skolorna. Det som är särskilt bekymmersamt är att konsekvenserna i hög grad drabbar elever som redan innan pandemin var i behov av stöd i sin utbildning.

Under perioder har skolor varit tvungna att bedrivit distans- eller fjärrundervisning för att minska risken för smittspridning. Pandemin har inneburit kraftigt ökad frånvaro bland både elever och lärare. Detta har lett till ett ökat antal inställda lektioner då det varit svårt med tillgång till vikarierade lärare. Förutom pandemins negativa påverkan på elevernas möjligheter att nå sina kunskapsmål så finns också oro för de psykiska och sociala effekterna av pandemin med för ökad psykisk ohälsa bland elever.

Elevfrånvaron har ökat kraftigt under pandemin. Högre frånvaro leder till att fler elever misslyckas i skolan. Frånvaron och att vissa elevgrupper varit särskilt sårbara vid distansundervisning har skapat ett kunskapsstapp och påverkat elevers mående och motivation negativt.

Det är särskilt allvarligt när elever inte klarar behörighet till gymnasieskolan. Det riskerar att få stora konsekvenser för både eleverna och samhället på lång sikt. Åtgärder behöver vidtas för att förhindra att en ny generation hamnar i utanförskap.

Skolor har vidtagit olika åtgärder för att motverka utbildningstappet. Exempel är undervisning på plats för elever i behov av stöd, utökad undervisningstid, läxhjälp, riktade specialpedagogiska insatser. Det kommer dock att finnas ett stort behov av kunskapsinhämtande insatser på våra skolor under en längre tid för att de elever som inte haft möjligheter till undervisning och stöd i skolan ska kunna nå sina kunskapsmål, förbättra sina betyg samt återfå ett kanske försämrat självförtroende när det gäller sitt lärande. För att kunna fortsätta att genomföra åtgärder för att motverka utbildningstappet krävs ytterligare resurser för att kunna förstärka med utökad undervisningstid, intensivundervisning, utökad lärarstöd, läxhjälp och riktade specialpedagogiska insatser.

Vid terminsavstämning läsåret 2021/2022 visar vår analys att andelen elever som uppnått kunskapskraven för behörighet till yrkesprogram till gymnasiet har minskat. Cirka 230 elever riskerar att inte få behörighet till gymnasieskolan vilket är ca 100 elever fler än förra året.

Gymnasiebehörighet och fullföljande av gymnasieutbildning är den starkaste skyddsfaktorn för arbete och hälsa i ett livsperspektiv.

Statistik över elever med ackumulerad frånvaro 20 % eller mer:

Andel elever med ackumulerad frånvaro 20 % eller mer

	Läsår 18-19*	Läsår 19-20*	Läsår 20-21*	Läsår 21-22*	Genomsnitt 18-22*	18-22	Min värde	Max värde	Spridning
Augusti		8,9	15,1	16,2	13,4		8,9	16,2	7,4
September	6,0	5,5	14,9	17,7	11,1		5,5	17,7	12,2
Oktober	3,9	3,9	10,1	14,1	8,1		3,9	14,1	10,2
November	3,6	3,3	9,5	14,0	7,7		3,3	14,0	10,6
December	3,9	3,4	10,1	14,6	8,1		3,4	14,6	11,2
Januari	3,9	3,6	8,7	18,4	8,7		3,6	18,4	14,8
Februari	3,9	4,0	8,0		5,3		3,9	8,0	4,1
Mars	3,9	5,1	7,6		5,6		3,9	7,6	3,7
April	3,7	5,8	7,5		5,7		3,7	7,5	3,8
Maj	3,6	5,6	7,2		5,5		3,6	7,2	3,6
Juni	3,4	5,2	6,8		5,2		3,4	6,8	3,4
Genomsnitt läsår	4,0	4,9	9,6	15,8					

*) Fet stil = En enskild månad med högst eller lägst andel elever med 20 % eller mer frånvaro.

Antal elever med ackumulerad frånvaro 20 % eller mer

	Läsår 18-19*	Läsår 19-20*	Läsår 20-21*	Läsår 21-22*	Genomsnitt 18-22*	18-22	Min värde	Max värde	Spridning
Augusti		1096	1896	2041	1678		1096	2041	945
September	724	680	1881	2221	1377		680	2221	1541
Oktober	472	483	1276	1779	1003		472	1779	1307
November	438	412	1195	1758	951		412	1758	1346
December	468	424	1263	1844	1000		424	1844	1420
Januari	469	439	1098	2309	1079		439	2309	1870
Februari	476	492	1009		659		476	1009	533
Mars	469	635	956		687		469	956	487
April	449	722	925		699		449	925	476
Maj	432	693	900		675		432	900	468
Juni	414	647	854		638		414	854	440
Genomsnitt läsår	481	611	1205	1992					

*) Fet stil = En enskild månad med högst eller lägst antal elever med 20 % eller mer frånvaro.

Kommentar: Elever med ackumulerad frånvaro över 20% låg på ett genomsnitt på 4,0 och 4,9 läsåren 18/19 och 19/20. Den något högre siffran LÅ 19/20 kan förklaras med att Covid bröt ut i mars vilket man kan se på de stigande gula siffrorna.

Läsåret 20/21 ökade genomsnittet till det dubbla trots att frånvaron gick ner en del under våren. Närmare 10% av våra elever hade då 20% frånvaro eller mer sett till hela läsåret vilket innebär att man missat minst en dag i veckan i skolan.

Vad den genomsnittliga siffran för läsåret 21/22 kommer att landa på vet vi inte än men om man leker med tanken att siffrorna går nedåt och att april-juni hålla samma nivå som föregående läsår så skulle vi landa på 12-13 % vilket är en enorm skillnad mot för ett normalt läsår. Det är också viktigt att titta på enbart höstterminen 2021 då 15,3% av våra elever var borta minst en dag i veckan augusti - december. En normalsiffra för höstterminen är ca 5%.

Bedömning är att medel motsvarande ca 12 mnkr skulle vara nödvändigt för att fortsatt kunna göra insatser i motsvarande omfattning som för 2021 och 2020 då medel tillhandahållits via statsbidrag i form av Skolmiljarden. Kompenseras inte nämnden för att kunna fortsätta göra insatser för att mildra den utbildningsskuld som uppstått finns risk att det framöver får negativ effekt både för individen och för samhället. Elever som inte klarar sina studier medför stora kostnader för samhället då det leder till ökad arbetslöshet och psykisk ohälsa. Det medför även en högre risk att utanförskapsområden kommer att växa fram.

Förskola

Under de två år som pandemin ägt rum har barnens närvaro i förskolan varit lägre än tidigare år. För ht-20 och vt-21 är närvaron bland barn mellan 5-10 % lägre och för ht-21 och vt-22 är närvaron uppemot 10-15% lägre. Många timmars undervisning har gått förlorade och från slutet av hösten 2021 och fram till februari 2022 har närvaron varit nästan 20 % lägre än tidigare år vid samma tidpunkt. Samtliga barn inom förskolan påverkas vid hög frånvaro men störst påverkan får det på de barn som är äldst, dvs våra 4-5 åringar, vilka vi bedömer behöver ytterligare insatser för att ta igen den utbildningsskuld som även drabbat barn inom förskolan. En åtgärd för att ta igen den utbildningsskuld som uppstått är att höja personaltätheten så att även mindre barngruppsstorlekar kan genomföras för dessa årskullar. Tillsammans med att prioritera förskollärare i arbetet med denna åldersgrupp, skulle vi kunna ge barnen den kompensation som behövs för den utbildningsskuld som uppstått. Statsbidrag finns för att minska barngruppernas storlek eller höja personaltätheten, del av dessa pengar skulle kunna nyttjas 2023, utöver de statsbidrag som finns bedöms ungefär ytterligare ca 7 miljoner kronor för att rikta åtgärder mot att minska utbildningsskulden.

Prioriterade satsningar för att säkerställa arbetsmiljö- och kompetensförsörjning

För- och grundskolenämnden är en av kommunens mest personaltäta område varav 90 procent av medarbetarna arbetar direkt mot barn och elever i förskola skola och där majoriteten har akademisk utbildning. Det är således personalen som utgör både kostnad och resurser, varför ansvar för arbetsmiljö och kompetensförsörjning är av stor vikt att synliggöra i grunduppdraget.

Under pandemin har förskolans och skolans yrkesgrupper varit utsatta för stora påfrestningar. Utmaningar i bemanningssituationen och förändrade förutsättningar i omsorg och undervisning har under pandemin medfört att medarbetare slitit hårt. Det har varit nödvändigt att prioritera bland arbetsuppgifter i ett kritiskt bemanningsläge, vilket också lett till att uppdrag skjutits fram. Det finns ett stort uppdämt behov av insatser och åtgärder inte bara vad gäller att komma ikapp och hantera utbildningsskulden utan också att arbeta med insatser kopplat till förebyggande insatser för återhämtning och minskad arbetsbelastning bland våra medarbetare. En stabil bemanning, fortbildning, personalfremjande aktiviteter, arbetslagsutveckling och marknadsföringsinsatser för att attrahera kandidater är exempel på åtgärder.

Specialpedagoger och speciallärare är en brist kompetens och det finns stort behov av att genomföra insatser för att främja kompetensförsörjningen för dessa befattningar. Inom nämnden utbildas sedan tidigare 6 lärare årligen med stöd av statsbidrag. Samtliga som gått utbildningen har fått jobb, ofta redan innan de är färdigutbildade. Att rekrytera denna kompetens externt är mycket svårt. Kompetensförsörjningsprognosen visar rekryteringsbehov av ca 9 per år de närmaste åren. Dessutom tillkommer ökade kompetenskrav i särskolan där behov finns av fler speciallärare än tidigare. För att klara kompetensförsörjningen bedöms det av vikt att platserna för att utbilda speciallärare och specialpedagoger utökas detta medför ökade kostnader på ungefär 1 mnkr.

Inom för- och grundskolenämnden finns en stor andel chefer med fler än 30 anställda per chef. För att närma sig det kommungemensamma målet om 30 medarbetare/chef skulle medel motsvarande ungefär 5 mnkr användas till att stärka ledningsfunktionen för att skapa förutsättningar för ett närvarande ledarskap, minska arbetsbelastning bland chefer och medarbetare samt öka attraktivitet i chefsuppdraget.

Ökade resurser till åk 7-9 för specialpedagogiskt stöd och tillgängliggörande lärmiljöer

Skulle ytterligare medel tillskjutas föreslås grunduppdraget utvecklas genom att ytterligare medel tillskjuts i grundskolans resursfördelningsmodell och prioriteras till åk 7-9. Högstadiet liksom mellanstadiet får en resurstilldelning via elevpengen som i låg grad står i relation till antalet lektioner som ska genomföras enligt den nationella timplanen. Detta innebär att högstadieskolor som inte har ett genomsnittligt högt antal elever per klass behöver använda strukturtillägget som beräknas utifrån socioekonomiska bakgrundsfaktorer för att klara den regelrätta undervisningen som krävs i den nationella timplanen. Möjligheter till specialpedagogiskt stöd samt insatser för elever i behov av särskilt stöd minskar då. För att högstadieskolor ska ges nödvändiga möjligheter till att kunna genomföra specialpedagogiska anpassningar av undervisning och lärmiljöer samt att elever har tillgång till särskilt stöd för att nå gymnasiebehörighet föreslås ökade ekonomiska resurser till högstadieskolorna, motsvarande ungefär 10 mnkr.

Utökat uppdrag från Kommunfullmäktige

Resursklasser

För- och grundskolenämnden har i sin uppdragsplan 2020 - 2023 samt 2021 - 2024 beslutat att

uppdra till förvaltningen att "Utreda hur kommungemensamma resursklasser ska organiseras avseende behov av antal klasser, lokaler och omfattning.

Förvaltningen har genomfört en utredning "*organisation, systematik och resurshantering avseende tillgängliga lärmiljöer för elever med omfattande behov av särskilt stöd*". Kommunfullmäktige beslutade 2021-06-21 i samband med att utredningens resultat presenterades till nämnden, att uppdra till för- och grundskolenämnden att tillskapa fler resursklasser.

Nämnden har under hösten 2021 fattat beslut om förslag och inriktning utifrån tidigare beslutade förbättringsområden.

För att kunna genomföra kommunfullmäktiges uppdrag och verkställa den av nämnden fastställda planen för utökning av resursklasser, behöver nämnden kompenseras med ytterligare ca 2 mnkr årligen under de kommande tre åren, vilket motsvarar en möjlig utökning av elever i resursklasser i grundskolan motsvarande 10 elever per år. Utöver compensation till för- och grundskolenämnden behöver lokalfrågan för en kommungemensam resursskola ses över.

15 barns målet

Kommunfullmäktige har som mål att barngruppernas storlek i genomsnitt ska vara 15 barn/avd. För att nå målet om 15 barn/avd krävs ytterligare resurser för ökade personalkostnader motsvarande ungefär 35 mnkr. Utöver personalkostnader krävs att det tillskapas ytterligare lokaler i form av 19 avdelningar för att kunna uppnå målet.

Remissfråga 3 – Bedömer nämnden att ett eller flera av de föreslagna programmen bör revideras, utökas eller avgränsas? Om nämnden föreslår revidering, utökning eller avgränsning bör förslag till förändring samt motivering till förändring beskrivas utförligt.

Inriktningsmål 1: Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Program för tillväxt

Nämnden anser att programmet kommer kunna fungera som ett komplement till de av kommunfullmäktige inriktningsmålen inom social hållbarhet, klimat och digitalisering. Men för att programmet ska kunna verka för att prioritera gemensamma insatser och aktiviteter samt möjliggöra en samverkan i sakfrågor mellan förvaltning och bolag skulle en tydligare struktur gällande programformuleringen vara att föredra. Förslag på struktur skulle kunna vara att med hjälp av rubriker ytterligare tydliggöra programmets syfte. I nuvarande text är både syftet och hur det är tänkt att programmet ska fungera skrivet i löptext.

När det gäller tillväxtprogrammet föreslås tre fokusområden som skrivs fram på ett tydligt sätt. Men nämnden anser att finns skäl att överväga om begreppet fokusområden ska användas eller om det är bättre att använda utvecklingsområden. Som det är nu används inte begreppen konsekvent i de fyra förslagen till program vilket skapar otydlighet.

Inriktningsmål 2: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden Samordningsansvar: kommunstyrelsen och individ- och familjenämnden.

Inriktningsmål 3 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Program för social hållbarhet

Nämnden anser att programmet kommer fungera som ett komplement till de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen inom social hållbarhet, samt koordinerar arbetet inom området. Av nuvarande skrivning framgår att programmet ska kunna verka för att prioritera gemensamma insatser och aktiviteter samt möjliggöra för samverkan i sakfrågor mellan förvaltningar och bolag, och vara ett underlag för kommunkoncernens samverkan med andra aktörer inom kommun. Här ser nämnden att en smärre justering av skrivningen skulle kunna tydliggöra vikten av samverkan mellan förvaltningar och mellan förvaltningar och bolag.

Precis som för programmet för tillväxt lider skrivningen av att syftet med programmet skrivs i brödtext och inte tydliggörs i form av en rubrik. I programmet definieras begreppen jämlikhet och jämställdhet. Nämnden anser att det finns goda skäl till att detta definieras men tänker att definitionerna är lite väl omfattande.

När det gäller programmet för social hållbarhet är det lämpligt att det bygger vidare på den sociala kommissionens samlade kunskap och erfarenhet, Umeå kommuns strategiska jämställhetsarbete samt Umeås brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. I grunden ställer sig nämnden positiv till de fem områden som skrivs fram samt vilka insatser som ryms under varje område.

Men nämnden ställer sig frågande till varför detta program inte använder sig av samma begrepp som område tillväxt. I detta program används begreppen utvecklingsområden och fokusinsatser vilket inte känns igen från programmet för tillväxt. Nämnden finner det lämpligt att se över valet av begrepp då detta skulle skapa ökad tydlighet.

Gällande formuleringen på sidan 30 under 3.1 har nämnden följande förslag på ny formulering, se nedan:

3.1 Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas. Arbetet utgår ifrån barnkonventionens grundläggande principer att alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter, barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barn, alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling samt att alla barn har rätt att uttrycka sin åsikt och vuxna ska lyssna och beakta barns åsikter. Arbetet är en del av det pågående arbetet med att implementera barnkonventionen som inkluderar dialog och demokratiutveckling med fokus på utvecklad medborgardialog.

Inriktningsmål 4: Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Nämnden anser att programmet ger en samlad bild av strategier, policyer handlingsplaner och åtgärdsprogram. Men precis som för ovanstående program finns skäl att se över hur innehållet ytterligare kan tydliggöras med hjälp av en syftesrubrik samt begreppsanvändning. När det gäller detta program används begreppet fokusområden och tidsintervallet är 2023 – 2024. Huruvida det är lämpligt att när det gäller ovanstående program särskilt fokusera på 2023 - 2024 är rimligtvis upp till särskilt berörda nämnder att yttra sig om. När det gäller det mer långsiktiga arbetet som handlar om ett klimatneutralt Umeå 2040 kan det finnas skäl att överväga om inte inriktningsmål 4 i större omfattning borde inkludera framtida beslutsfattare som idag är elever.

Inriktningsmål 5 - För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling.

Program för Digital transformation

För att programmet ska kunna koordinera Umeå kommunkoncernens arbete för att uppnå målet med digital transformation bör programmet innehålla en tydligare definition av begreppet digital transformation. Liksom när det gäller definition av digitalisering anser nämnden att det är lämpligt att så långt det är möjligt använda en definition som används av Sveriges kommuner och regioner. I programdirektivet definieras i förslaget även begreppet digitisering vilket förhoppningsvis inte i det slutgiltiga programdirektivet är behövligt då begreppet riskerar att leda till mer förvirring än förståelse.

Liksom för övriga program skulle programskrivningen vara betjänt av ett tydliggörande av syfte och ett konsekvens användande av begrepp när det gäller områden att fokusera på. Inom detta program används begreppen fokusområden.

Nämnden delar uppfattningen att det gäller att hitta en struktur, ett klimat och ett arbetssätt som kan anpassas utifrån såväl nuläge som önskad målbild.

Nämnden anser att det är en rimlig utgångspunkt att de stöd och de förutsättningar för digitalisering som är gemensamma för hela kommunkoncernen bör etableras centralt, och att det som är specifik och unika för verksamheterna bör hanteras i respektive förvaltning och bolag. Men utifrån detta krävs även resurser som kan möta upp verksamheternas behov gällande drift, underhåll och support. Det är även av särskild vikt att det stöd och förutsättningar som skapas centralt inte försvårar möjligheten för nämnden att fullgöra sitt grunduppdrag och leva upp till de förtydligade och förstärkta skrivningarna om digital kompetens i läroplanerna. Regeringen beslutade 2017 om en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet där det framgår att huvudmannen ska säkerställa att barn och elever har tillgång till relevanta digitala verktyg, lärresurser som anpassas efter ålder och behov. Det övergripande målet i den nationella strategin är att det svenska skolväsendet ska vara ledande i att använda digitaliseringens möjligheter på bästa sätt för att uppnå en hög digital kompetens hos barn och elever och för att främja kunskapsutvecklingen och likvärdigheten. För område utbildning räcker det därmed inte att matcha vårdnadshavares och elevers förväntningar samt verksamheternas behov av effektivisering som skrivs fram i förslaget till programdirektiv. Område utbildning måste leva upp till de krav som ställs i den nationella digitaliseringsstrategin på en kontinuerlig utveckling av adekvat digital kompetens hos eleverna. Nämnden anser därför att det blir av särskild vikt att även fånga upp eleverna behov kopplat till samtliga av programmets fyra prioriterade fokusområden. Utifrån ovanstående anser nämnden att inriktningsmål 5 särskilt bör destinerats till för- och grundskolenämnden samt till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2023? Om nämnden ser behov av förändring ska föreslagna förändringar specificeras och motiveras i nämndens yttrande.

Inga behov av att revidera taxor eller avgifter är identifierade inför 2023.

§ 24

Diarienumr.: SK-2021/00511

GVN: Planeringsdirektiv 2023

Beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar

- att godkänna förslag avseende grunduppdrag och reviderat reglemente enligt bilaga 1 inklusive understruket tillägg i första meningen under rubriken Reglemente – Ansvarsområden och åligganden:

Nämnden skall verka för att skollagstiftningens mål kan uppfyllas och säkerställa barnkonventionens och Agenda 2030:s efterlevnad.

- att godkänna förslag till yttrande avseende nämndramar drift enligt bilaga 2
- att godkänna förslag till yttrande avseende programbeskrivning enligt bilaga 2
- att fastställa förslag till investeringsplan 2023–2026 inom den investeringsram som kommunstyrelsen beslutat enligt bilaga 3
- att utöver föreslagna investeringar inom investeringsram föreslå ytterligare två objekt enligt bilaga 3
- att fastställa skriftlig motivering till föreslagna investeringar enligt bilaga 4
- att genom detta beslut uppmärksamma att det finns behov av investeringsmedel i IT-utrustning/digitala enheter som enligt investeringsprocessen ska ingå i tekniska nämndens inriktningsram.
- att godkänna förslag på översiktlig beskrivning av nämndens verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning enligt bilaga 5

- att ärendet förklaras omedelbart justerat.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde i mars 2021 om riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun. I riktlinjen ställs krav på att respektive nämnd ska:

- upprätta förslag till grunduppdrag,
- beskriva den verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning nämnden avser nyttja för genomförande av grunduppdrag samt
- genomföra översyn och vid behov föreslå revidering av reglementet inom ramen för Anvisning om grunduppdrag samt översyn av nämndernas reglemente.

Vidare ska nämnderna enligt kommunfullmäktiges riktlinjer för budget och investeringsprocess och tillhörande anvisningar Planeringsdirektiv 2023, yttra sig över nämnddramor för drift och investeringar samt programbeskrivningar genom besvarande av tre remissfrågor. Nämndens förslag och yttranden ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 25 mars 2022.

Beslutsunderlag

Beslutsbilagor:

Bilaga 1 Grunduppdrag och reviderat reglemente_förslag

Bilaga 2 Nämnddramor drift och programbeskrivning_förslag

Bilaga 3 Investeringsplan 2023-2026_förslag

Bilaga 4 Skriftlig motivering till bilaga 2-3_förslag

Bilaga 5 Översiktlig beskrivning av nämndens verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning_förslag

Verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning:

Bilaga 6 Uppdragsplan 2022

Bilaga 6b Styrkort 2022

Bilaga 7 Årshjul 2022

Bilaga 8 Delegationsordning

Bilaga 9 Årsbokslut 2021

Bilaga 9b Uppföljning styrkort 2021

Bilaga 10 Intern kontroll, uppföljning 2021

Riktlinjer, anvisningar och reglemente:

Bilaga 11 Riktlinjer för aktiverande styrning

Bilaga 12 Anvisning om grunduppdrag samt översyn av nämndernas reglementen

Bilaga 13 Anvisning för nämnder och bolags yttrande över planeringsdirektiv för 2023

Bilaga 14 Beskrivning av Umeå kommuns budget- och investeringsprocess

Bilaga 15 Förslag till planeringsdirektiv och budget inkl programbeskrivningar för 2023

Bilaga 16 Reglemente för Umeå kommuns styrelser och nämnder, 2018-11-26

Beredningsansvariga

Emma Steen, utbildningsjurist

Maria Runarsdotter, kanslichef

Sofia Öberg, ekonomichef

Tilläggsyrkanden

Miljöpartiet för att i bilaga 1 under rubriken Reglemente – Ansvarsområden och åligganden göra understruket tillägg i första meningen:

Nämnden skall verka för att skollagstiftningens mål kan uppfyllas och säkerställa barnkonventionens och Agenda 2030:s efterlevnad.

Inga motyrkanden finns.

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag inklusive Miljöpartiets tilläggsyrkande och finner att nämnden bifaller såväl tjänsteskrivelse som tilläggsyrkande.

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se

Förslag och beskrivningar ska delges i word-format och vara redigeringsbara.

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2022-03-23

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande över föreslagen budgetram för 2023.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har i planeringsdirektiv inför budget 2023 tilldelats en föreslagen ram för 2023 motsvarande -551 143 tkr, vilket motsvarar 7,29 % av den totala fördelningsbara ramen. Jämfört med den beslutade budgetramen för 2022 medför det en ökning med 13 424 tkr till 2023. För kommande år 2024, 2025 och 2026 sker en årlig ökning med 16 566 tkr, 21 829 tkr och 21 199 tkr

Remissfråga 1 - Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente? Yttrande över ovanstående fråga ska besvaras med Ja, nej eller delvis.

Nej, nämnden kompenseras inte fullt ut för index, ökat antal elever och sitt nämnds uppdrag utifrån gällande planeringsdirektiv och anvisningar.

Om nämnden svarar nej eller delvis ska nämnden utförligt beskriva:

1. Vilka antaganden bedömningen vilar på

Förändring av antalet elever

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är till stor del volymberoende och påverkas av att Umeå Kommun växer, vilket medför ett ökat antal elever årligen. Utgångspunkten för beräkningarna kommer därmed i första hand från befolkningsprognosen som prognostiserar antalet elever i respektive ålder. Det är enligt framtagna anvisningar befolkningsprognosen från mars 2021 som ska ligga till grund för beräkningarna. Befolkningsprognosen från mars 2021 visar på att antalet personer utvecklas enligt tabell nedan:

	Förändring 2022	Förändring 2023	Förändring 2024	Förändring 2025	Förändring 2026
Befolkningsprognos, P21					
16-18 år	159	88	109	136	129
19 år	39	72	18	64	9

Utöver befolkningsprognosen har antagande gjorts utifrån hur många elever som bedöms finnas i verksamheten. Det är befolkningsprognosen från mars 2021 som ligger till grund för bedömningen av antalet elever i verksamheten. Andelen elever i förhållande till befolkningsprognosen som bedöms finnas i verksamheten prognostiseras som tidigare år enligt nedan:

- 98% av befolkning 16-18 år beräknas vara i gymnasiet
- 13% av befolkning 19 år beräknas vara i gymnasiet
- 62% av befolkning 17 år beräknas ta del av kommunal ferietjänst

Samtliga av nämndens volymer identifieras inte utifrån befolkningsprognosen då nämndens uppdrag även omfattar vuxenutbildning, arbetsmarknad och integration.

Pandemin har påverkat arbetsmarknadsläget, de grupper av människor som redan innan pandemin stod långt från arbetsmarknaden (personer med funktionsvariation, personer utan gymnasiekompetens och personer med låga språkkunskaper) får ännu svårare att få ett arbete. Pandemin bedöms även få effekter på arbetsmarknad och vuxenutbildning med anledning av att ett stort antal gymnasieelever haft stora delar av sin undervisning på distans vilket fått negativa effekter på genomströmningen. Beräkningar på dessa volymer är svåra att göra då det är svårt att uppskatta hur snabbt arbetsmarknadsläget kan förbättras och hur länge det tar innan elevernas resultat förbättras.

Samtliga elever som finns inom nämndens område kommer inte från Umeå Kommun och ingår därmed inte i befolkningsprognosen. Det finns möjlighet även för elever som inte är folkbokförda i Umeå Kommun att delta i nämndens verksamheter. Utöver elever från andra kommuner finns det elever folkbokförda i Umeå Kommun som väljer en fristående enhet eller skola i annan kommun. Eftersom Umeå Kommun organiserat sig på sådant sätt att samtliga kostnader från försörjningsprocesserna (måltid, fastighet, IT m.m.) inte ingår i nämndens budget medför det en högre "prislapp" för nämnden för de elever som väljer fristående enhet eftersom de enligt skollagens bidrag på lika villkor ska ersättas med kostnader som för Umeå Kommun inte ingår in nämndens uppdrag. Eftersom det är olika "prislappar" för elever i kommunala och fristående enheter görs antagande utifrån hur många elever som finns inom fristående enhet. Inför 2023 baseras antalet elever i fristående enhet till samma andel som 2022.

Beräkningen av volymer baseras sig på samma personaltäthet och ambitionsnivå som för 2022.

Utifrån ovanstående beräkningar baserat på de uppgifter som finns tillgängliga vid tid för yttrandet uppstår ett behov av kompensation för förändring av antalet elever i verksamheten till totalt strax över 14 mnkr.

Prisnivå

Beräkning av löneindex baseras på senast tillgängliga uppgifter vilket är samma index som för budget 2022. Indikationer finns på att löneindex för 2023 kommer att vara högre än för 2022, vilket i så fall kommer att förändra beräkningen av kostnad för index.

Utöver löneindex har beräkning av bedömd kostnadsnivå gjort för 2022. I jämförelse med beräkningar för budget 2022 har hänsyn tagits till skollagens bidrag på lika villkor, kostnader och intäkter för elever i fristående enheter eller från andra kommuner har viktats utifrån en del personalkostnader respektive en del driftskostnader.

Gällande statsbidrag från arbetsförmedlingen så har det indexerats upp mer än 2022, eftersom dessa ofta är kopplade till löner så ökas statsbidragen årligen ofta mer än 1 % som var det som låg till grund för budget 2022.

I övrigt har indexering gjorts på samma nivå som 2022. Totalt sett bedöms behovet för index vara totalt strax övre 16 mnkr. Baserat på tillgängliga uppgifter vid tid för yttrandet.

Förändring i nämndens lagstadgade uppdrag

En sammanhållen utbildning införs för att stärka nyanländas etablering

Fler nyanlända behöver ta del av utbildning för att möta arbetsmarknadens krav. De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 augusti 2022 kommunerna blir då skyldiga att tillhandahålla en

sammanhållen kommunal vuxenutbildning för de nyanlända som tar del av etableringsprogrammet och på grund av kort utbildning inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden i programmet.

I förordningen om vuxenutbildning tydliggörs det att utbildningen ska utformas utifrån de nyanlända elevernas utbildningsbehov. Vid utformningen av utbildningen ska kommunen samverka med Arbetsförmedlingen och andra berörda aktörer såsom regionen, andra kommuner och enskilda utbildningsanordnare.

Utbildningen ska innehålla svenska för invandrare, orienteringskurser och kurser på grundläggande eller gymnasial nivå. Även andra insatser som är gynnsamma för elevernas kunskapsutveckling ska kunna ingå. Den garanterade undervisningstiden för nyanlända utökas från 15/h vecka till 23/h per vecka. För att kompensera för det utökade lagstadgade uppdraget inom SFI behövs ytterligare ca 3 mnkr.

Elevhälsa

Regeringen beslutade den 20 juli 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever, såväl flickor som pojkar, att nå de kunskapskrav som minst ska nås. Den 20 februari 2020 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv som innebär att utredaren även ska analysera regleringen av tillgång till elevhälsa och föreslå en ändring så att det förtydligas vad som är acceptabel lägstanivå, föreslå hur det kan göras obligatoriskt att till en myndighet redovisa uppgifter om hur många skolläkare, skolsköterskor, psykologer och kuratorer det finns i förhållande till antalet elever och föreslå hur denna redovisning ska gå till.

Slutbetänkandet redovisades den 26 februari 2021 i SOU 2021:11 och föreslår bland annat att en numerär reglering av lägstanivå för tillgång av elevhälsan ska införas.

- Skolläkare får ansvara för högst 7 000 elever
- Skolsköterska får ansvara för högst 430 elever
- Psykolog får ansvara för högst 1 000 elever
- Kurator får ansvara för högst 400 elever.

SOU2021:11 ger en tydlig inriktning mot en lägstanivå i kommunerna gällande tillgång av elevhälsans olika professioner med inriktning år 2024. Lägstanivån ska uppfattas som en lägsta nivå, utredningen understryker att många huvudmän kommer att behöva ha en högre tillgång för att elevhälsan ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Regleringen bör vara lika för alla skolformer.

För gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i Umeå kommun innebär regeringens förslag att personaltätheten måste öka inom två av fyra personalkategorier för elevhälsan till 2024. Det är kategorin skolläkare som för närvarande har 9 510 elever och skolpsykolog där nuläget är 1 585 elever.

Förändring i statsbidrag

I budget för 2022 finns det budgeterade intäkter för statsbidrag som för år 2023 inte bedöms finnas kvar. Ska dessa uppdrag, exempelvis tillhandahållande av ferietjänster, fortfarande utföras trots att statsbidrag inte finns för 2023 behövs kompensation motsvarande ca 4 mnkr.

2. De åtgärder nämnden avser vidta för att verkställa sitt fastställda grunduppdrag inom föreslagen ramtilldelning. Observera att nämnden ej kan föreslå åtgärder som huvudsakligen får stor negativ inverkan för annan nämnd eller samhällsaktör. Eventuella åtgärder ska ge positiv nettoeffekt, vara realistiska och genomförbara.

Den föreslagna ramen gör att nämnden inte kan fullfölja sitt lagstadgade grunduppdrag. Budgetprocess som gäller från och med budgetår 2023, utgår från en fördelningsbar ram. Den fördelningsbara ramen fördelas till nämndsramar så att respektive nämnd erhåller samma procentuella andel av den fördelningsbara ramen som i kommunfullmäktiges senast beslutade budget. Föreslagen ram för budget år 2023 baseras på den tilldelade budget för 2022. Den fördelningsbara ramen tar inte hänsyn till förändring av antalet elever eller index utan baseras på kommunfullmäktiges senaste beslutade budget.

Att hänsyn vid fördelning inte tas till förändring av antal elever och index påverkar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i stor utsträckning. Nämnden har stor ökning av volymer de kommande åren och är en personaltät nämnd med i stor utsträckning välutbildad personal med relativt sett höga löneökningar, vilket ger ett genomsnittligt högre index.

Den föreslagna ramen för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden som tilldelats är 13 424 tkr mer än ramen för 2022. Beräknad ökning i index för nämnden är ca 16 000 tkr och beräknad kostnadsökning för tillkommande elever uppgår till ca 14 000 tkr, utöver detta tillkommer ytterligare tidigare beskrivna förändringar motsvarande 7 000 tkr. Den föreslagna ramen ger varken täckning fullt ut för kostnadsökningar eller ökning av volymer. Vilket innebär stora åtgärder som gör att nämnden inte fullt ut kan tillgodose sitt lagstadgade grunduppdrag.

Utifrån den föreslagna ramen uppkommer en differens på 24 000 tkr motsvarande 4,4 % mellan de medel som behövs för att kunna fullfölja det lagstadgade grunduppdraget och den föreslagna ramen.

Föreslagna åtgärder

För att komma i ram krävs ett flertal stora åtgärder. Utifrån föreslagen ram kommande år antas nämnden inte heller kompenseras fullt ut för förändring av elever och index framöver vilket medför att långsiktiga ambitionssänkningar behöver genomföras.

Påverkan på kompetensförsörjningen

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är en personaltät nämnd som i huvudsak består av medarbetare som är legitimerade eller har akademisk utbildning. Det är således nämndens medarbetare som utgör både kostnad och kompetensresurs, varför ansvar för arbetsmiljö och kompetensförsörjning är av stor vikt att synliggöra i grunduppdraget.

Föreslagen budgettilldelning bedöms av förvaltningen generera behov av att vidta mer omfattande strukturella åtgärder. Förvaltningen vill lyfta fram att föreslagna åtgärder riskerar att sammantaget leda till negativa effekter på kompetensförsörjningen i huvudsak vad gäller attraktivitet, arbetsbelastning och förutsättningar för medarbetare inom nämndens område.

Ambitionsnivå och målsättningar för verksamheterna behöver ses över.

Arbetsmarknad

Arbetsmarknadsområdet är inte ett lagstadgat uppdrag därför bör i första hand en översyn av kommunalt finansierad verksamhet inom arbetsmarknad genomföras. Utifrån den föreslagna ramen

behöver arbetsmarknad kraftigt minska sin ambitionsnivå och sluta genomföra delar av det uppdrag de har idag. De områden inom arbetsmarknad som föreslås avvecklas är tidiga insatser och arenor för prövning, detta motsvarar ungefär 18 mnkr.

Tidiga insatser erbjuder insatser för de som behöver stöd i att återuppta sina studier eller komma närmare arbetsmarknaden. Enheten har fem verksamheter (kommunala aktivitetsansvaret, våga växa, Hikikomori, Natur och trädgårdsrehabilitering och växtkraft) och har deltagare från gymnasieåldern och uppåt. Målen är att återuppta studier, arbete eller fortsatta arbetsrehabiliterande insatser. Det kommunala aktivitetsansvaret är lagstadgat och behöver prioriteras.

På arenor för prövning kan personer mellan 20 och 64 år få arbetsträning eller arbetsförberedande insatser. Det är personer som har fördjupat behov av stöd som prioriteras.

Inom enheten finns även omfattande rehabiliteringsprogram för långtidssjukskrivna samt verksamheter för individer med fysiska och psykiska funktionshinder. Dessa åtgärder bedrivs i nära samarbete med andra myndigheter och förvaltningar. Enheten har i egen regi närmare 20 verksamheter inom olika yrkesområden som tillsammans utgör cirka 230 arbetsplatser. Enheten har dessutom tillgång till en mängd olika praktikplatser både inom offentlig och privat sektor. Enhetens arbete är individorienterat och har sikte på varaktigt arbete.

Inom enheten finns Returbutiken. Butiken är en av Norrlands största secondhandbutiker. Där kan man köpa kommunens överskottsmaterial, nyproducerat av återvunnet material, polisens hittegods och bidrag från företag och privatpersoner.

Inom arbetsmarknadsområde ingår även ett uppdrag om att tillhandahålla ferietjänster till samtliga 17 åringar i kommunen. Med den föreslagna ramen görs bedömning att det uppdraget inte kan uppfyllas, skulle samtliga platser avvecklas motsvarar det en besparing på ca 4 mnkr. Statsbidrag för detta bedöms ej heller finnas för 2023.

Gymnasieskolan

Yrkesprogram

Umeå Kommun tillhandahåller ett brett programutbud med många yrkesprogram¹, yrkesprogram är generellt sett dyrare än teoretiska program. Strukturella åtgärder behöver genomföras där ambitionsnivån gällande det breda programutbudet ses över och minskas utifrån den föreslagna ramen. Detta skulle kunna medföra att en gymnasieskola kan komma att behöva avvecklas. Ett minskat utbud av yrkesprogram kan komma att få negativ effekt på arbetsmarknaden och Umeås fortsatta tillväxt. Även elevernas möjligheter att göra egna studieval påverkas vilket medför en risk för minskad genomströmning.

Bibliotek

Ambitionsnivån för skolbibliotek föreslås minska där det föreslås att de mindre skolbiblioteken stängs, vilket motsvarar ungefär 2 mnkr. Något lagstadgat krav på att skolbibliotek ska finnas

¹ Exempelvis; bygg- och anläggning, el- och energiprogrammet, fordons- och transportprogrammet, hantverksprogrammet, industritekniska programmet, restaurang- och livsmedelsprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet, naturbruksprogrammet lantbruk/djurvård/hästhållning, estetiska programmet bild & form/dans/estetik & media/musik/teater

tillgängligt på samtliga skolenheter finns ej, men en ambitionssänkning kan ge en försämrad utbildningskvalité för eleverna.

Elevhälsan

Ambitionsnivån för elevhälsan minskas och normen för antalet elever per kurator och skolsköterska dubblas. För kurator skulle det innebära ett genomsnittligt antal elever motsvarande 812 stycken och ge en besparing på ungefär 2 mnkr. För skolsköterska skulle det innebära ett genomsnittligt antal elever motsvarande 781 stycken per skolsköterska och medföra en besparing på ungefär 3 mnkr. En minskad ambitionsnivå inom elevhälsan skulle ge en ökad arbetsbelastning för medarbetare och minska kontaktytan för eleverna vilket riskerar att medföra ett försämrat mående och ökad psykisk ohälsa bland eleverna.

Nettokostnadsavvikelsen

Kommunfullmäktige har i planeringsförutsättningar för 2022 och plan 2023 - 2025 beslutat om att ge samtliga nämnder i uppdrag att fram till 2025 minska nettokostnadsavvikelse i relation till jämförbara större städer. Nettokostnadsavvikelsen för gymnasiet inkluderar även kostnader som ligger utanför gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg m.m.

Umeå Kommun har en hög nettokostnadsavvikelse, vilket betyder att kostnaden för kommunens gymnasieskola är högre än den förväntade kostnaden med tanke på strukturen. Ett brett programutbud och höga ambitioner ger en högre kostnad i jämförelse med strukturen och gruppen större städer som ligger på en nettokostnadsavvikelse under den förväntade. Umeå Kommun har en högre andel av populationen i gymnasieskola än större stad, hade andelen varit den samma som större stad år 2020 hade man haft ungefär 8 mnkr i lägre kostnader.

Det kan även konstateras att fördelning av kostnader inom Umeå Kommun inte skett på ett tillförlitligt sätt under i vart fall år 2018 och stor osäkerhet bedöms finnas även andra år. Siffrorna bör därför ses på med försiktighet. Baserat på det är det svårt att göra någon tillförlitlig analys. Ska nettokostnadsavvikelsen användas som ett mått och finnas med som uppdrag från kommunfullmäktige förutsätter det att underlagen är kvalitetssäkrade.

Remissfråga 2 - Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera?

Om nämnden tilldelas ytterligare medel skulle i första hand medel användas till att säkra det lagstadgade grunduppdraget. Skulle den föreslagna ramen utökas mer än differensen mellan föreslagen ram och den kompensation som behövs för att nämnden ska kunna utföra sitt lagstadgade grunduppdrag föreslås grunduppdraget utvecklas genom nedanstående satsningar.

Utbildningsskuld - utanförskapets pris

I nämndens grunduppdrag ligger att ge alla elever förutsättningar att uppnå målen, för att kunna säkra elevers måluppfyllelse behövs ytterligare resurser för att säkra upp för den utbildningsskuld som uppstått i samband med pandemin. Pandemin har medfört hög frånvaro bland elever och delvis distansundervisning för många elever. Under år 2021 och 2022 har nämnden kompenserats med extra statsbidrag i form av skolmiljard för att minska negativa effekter på elevers kunskapsutveckling och hälsa till följd av covid-19-pandemin. Bedömningen är att den utbildningsskuld som uppstått pga.

pandemin fortsatt kommer att påverka elever under 2023 och särskilda insatser för att elever ska klara måluppfyllelsen är nödvändiga. Uppföljning av grundskolans elever visar på att resultaten sjunker och att det finns en högre andel än tidigare som inte kommer att klara grundskola med fullständiga betyg. Detta medför ökade kostnader för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden då antalet elever kommer att öka på introduktionsprogram. För att även under 2023 kunna bibehålla de insatser som finns för att arbeta med den utbildningsskuld som uppstått bedöms kompensation behövas motsvarande ca 5 mnkr.

Kompenseras inte nämnden för att fortsatt kunna genomföra insatser för att mildra den utbildningsskuld som uppstått finns risk att det framöver får negativ effekt både för individen och för samhället. Att arbeta för att minska den utbildningsskuld som uppstått under pandemin medför en högre arbetsbelastning främst för lärare och personal inom elevhälsan. Elever som inte klarar sina studier medför stora kostnader för samhället då det leder till ökad arbetslöshet och psykisk ohälsa. Det medför även en högre risk att utanförskapsområden kommer att växa fram.

Prioriterade satsningar för att säkerställa arbetsmiljö och kompetensförsörjning

Pandemin har inneburit utmaningar i form av förändrade förutsättningar i undervisning med perioder av distans och olika verksamhetsmässiga anpassningar, vilket har medfört att medarbetare slitit hårt. Det har varit nödvändigt att prioritera bland arbetsuppgifter för att minska arbetsbelastningen, vilket också lett till att uppdrag skjutits fram. Det finns ett stort uppdämt behov av insatser och åtgärder inte bara vad gäller att komma ikapp och hantera utbildningsskulden mot elever och deltagare utan också behov av att arbeta med förebyggande insatser för återhämtning och minskad arbetsbelastning bland våra medarbetare. Fortbildning, personalförnyelse aktiviteter, arbetslagsutveckling samt insatser att säkerställa kompetensförsörjning är exempel på åtgärder, men som i nuläget är svåra att prognosticera.

Specialpedagoger och speciallärare är en bristkompetens och det finns stort behov av att genomföra insatser för att främja kompetensförsörjningen för dessa befattningar. Att rekrytera denna kompetens externt är mycket svårt. Kompetensförsörjningsprognosen visar rekryteringsbehov av ca 3 per år inom gymnasiesärskolan de närmaste åren. För att klara kompetensförsörjningen bedöms det av vikt att prioritera kompetensförsörjningen av speciallärare och specialpedagoger, insatser för utbildning medför ökade kostnader på ungefär 1 mnkr.

Inom gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden finns ledare med fler än 30 anställda per chef. För att närma sig det kommungemensamma målet om 30 medarbetare/chef skulle medel motsvarande ungefär 4 mnkr användas till att stärka ledningsfunktionen för att skapa förutsättningar för ett närvarande ledarskap, minska arbetsbelastning bland chefer och medarbetare samt öka attraktiviteten i chefsuppdraget.

Remissfråga 3 – Bedömer nämnden att ett eller flera av de föreslagna programmen bör revideras, utökas eller avgränsas? Om nämnden föreslår revidering, utökning eller avgränsning bör förslag till förändring samt motivering till förändring beskrivas utförligt.

Inriktningsmål 1: Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Program för tillväxt

Nämnden anser att programmet kommer kunna fungera som ett komplement till de av kommunfullmäktige inriktningsmålen inom social hållbarhet, klimat och digitalisering. Men för att

programmet ska kunna verka för att prioritera gemensamma insatser och aktiviteter samt möjliggöra en samverkan i sakfrågor mellan förvaltning och bolag skulle en tydligare struktur gällande programformuleringen vara att föredra. Förslag på struktur skulle kunna vara att med hjälp av rubriker ytterligare tydliggöra programmets syfte. I nuvarande text är både syftet och hur det är tänkt att programmet ska fungera skrivet i löptext.

När det gäller tillväxtprogrammet föreslås tre fokusområden som skrivs fram på ett tydligt sätt. Men nämnden anser att det finns skäl att överväga om begreppet fokusområden ska användas eller om det är bättre att använda utvecklingsområden. Som det är nu används inte begreppen konsekvent i de fyra förslagen till program vilket skapar otydlighet.

Inriktningsmål 2: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden Samordningsansvar: kommunstyrelsen och individ- och familjenämnden.

Inriktningsmål 3 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Program för social hållbarhet

Nämnden anser att programmet kommer fungera som ett komplement till de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen inom social hållbarhet, samt koordinerar arbetet inom området. Av nuvarande skrivning framgår att programmet ska kunna verka för att prioritera gemensamma insatser och aktiviteter samt möjliggöra för samverkan i sakfrågor mellan förvaltningar och bolag, och vara ett underlag för kommunkoncernens samverkan med andra aktörer inom kommunen. Här ser nämnden att en smärre justering av skrivningen skulle kunna tydliggöra vikten av samverkan mellan förvaltningar och mellan förvaltningar och bolag.

Precis som för programmet för tillväxt lider skrivningen av att syftet med programmet skrivs i brödtext och inte tydliggörs i form av en rubrik. I programmet definieras begreppen jämlikhet och jämställdhet. Nämnden anser att det finns goda skäl till att detta definieras men tänker att definitionerna är lite väl omfattande.

När det gäller programmet för social hållbarhet är det lämpligt att det bygger vidare på den sociala kommissionens samlade kunskap och erfarenhet, Umeå kommuns strategiska jämställhetsarbete samt Umeås brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. I grunden ställer sig nämnden positiv till de fem områden som skrivs fram samt vilka insatser som ryms under varje område.

Men nämnden ställer sig frågande till varför detta program inte använder sig av samma begrepp som område tillväxt. I detta program används begreppen utvecklingsområden och fokusinsatser vilket inte känns igen från programmet för tillväxt. Nämnden finner det lämpligt att se över valet av begrepp då detta skulle skapa ökad tydlighet.

Gällande formuleringen på sidan 30 under 3.1 har nämnden följande förslag på ny formulering, se nedan:

3.1 Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas. Arbetet utgår ifrån barnkonventionens grundläggande principer att alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter, barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barn, alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling samt att alla barn har rätt att uttrycka sin åsikt och vuxna ska lyssna och beakta barns åsikter. Arbetet är en del av det pågående arbetet med att implementera barnkonventionen som inkluderar dialog och demokratiutveckling med fokus på utvecklad medborgardialog.

Inriktningsmål 4: Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Nämnden anser att programmet ger en samlad bild av strategier, policyer handlingsplaner och åtgärdsprogram. Men precis som för ovanstående program finns skäl att se över hur innehållet ytterligare kan tydliggöras med hjälp av en syftesrubrik samt begreppsanvändning. När det gäller detta program används begreppet fokusområden och tidsintervallet är 2023 – 2024. Huruvida det är lämpligt att när det gäller ovanstående program särskilt fokusera på 2023 - 2024 är rimligtvis upp till särskilt berörda nämnder att yttra sig om. När det gäller det mer långsiktiga arbetet som handlar om ett klimatneutralt Umeå 2040 kan det finnas skäl att överväga om inte inriktningsmål 4 i större omfattning borde inkludera framtida beslutsfattare som idag är elever.

Inriktningsmål 5 - För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling.

Program för Digital transformation

För att programmet ska kunna koordinera Umeå kommunkoncernens arbete för att uppnå målet med digital transformation bör programmets innehåll ges en tydligare definition av begreppet digital transformation. Liksom när det gäller definition av digitalisering anser nämnden att det är lämpligt att så långt det är möjligt använda en definition som används av Sveriges kommuner och regioner. I programdirektivet definieras i förslaget även begreppet digitalisering vilket förhoppningsvis inte i det slutgiltiga programdirektivet är behövligt då begreppet riskerar att leda till mer förvirring än förståelse.

Liksom för övriga program skulle programskrivningen vara betjänt av ett tydliggörande av syfte och ett konsekvent användande av begrepp när det gäller områden att fokusera på. Inom detta program används begreppen fokusområden.

Nämnden delar uppfattningen att det gäller att hitta en struktur, ett klimat och ett arbetssätt som kan anpassas utifrån såväl nuläge som önskad målbild.

Nämnden anser att det är en rimlig utgångspunkt att de stöd och de förutsättningar för digitalisering som är gemensamma för hela kommunkoncernen bör etableras centralt, och att det som är specifik och unikt för verksamheterna bör hanteras i respektive förvaltning och bolag. Men utifrån detta krävs även resurser som kan möta upp verksamheternas behov gällande drift, underhåll och support. Det är även av särskild vikt att det stöd och förutsättningar som skapas centralt inte försvårar möjligheten för nämnden att fullgöra sitt grunduppdrag och leva upp till de förtydligade och förstärkta skrivningarna om digital kompetens i läroplanerna. Regeringen beslutade 2017 om en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet där det framgår att huvudmannen ska säkerställa att barn och elever har tillgång till relevanta digitala verktyg, lärresurser som anpassas efter ålder och behov. Det övergripande målet i den nationella strategin är att det svenska skolväsendet ska vara ledande i att använda digitaliseringens möjligheter på bästa sätt för att uppnå en hög digital kompetens hos barn och elever och för att främja kunskapsutvecklingen och likvärdigheten. För område utbildning räcker det därmed inte att matcha vårdnadshavares och elevers förväntningar samt verksamheternas behov av effektivisering som skrivs fram i förslaget till programdirektiv. Område utbildning måste leva upp till de krav som ställs i den nationella digitaliseringsstrategin på en kontinuerlig utveckling av adekvat digital kompetens hos eleverna. Nämnden anser därför att det blir av särskild vikt att även fånga upp elevernas behov kopplat till samtliga av programmets fyra prioriterade fokusområden. Utifrån ovanstående anser nämnden att inriktningsmål 5 särskilt bör destinerats till för- och grundskolenämnden samt till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2023? Om nämnden ser behov av förändring ska föreslagna förändringar specificeras och motiveras i nämndens yttrande.

Inga behov av att revidera taxor eller avgifter är identifierade inför 2023.

Yttrande avseende stadsledningskontorets förslag till Planeringsdirektiv 2023

UKF svarar gemensamt för de helägda dotterbolagen. Yttranden från Umeå Energi, Vakin/Umeva och Bostaden biläggs.

Generellt anser vi att arbetet som utförts vad gäller framtagandet av den nya styrmodellen fungerat mycket bra och samtliga bolag har beretts möjlighet till stor delaktighet i arbetet.

Bolagen ser också stora fördelar i tydliggörandet av respektive grunduppdrag och hur eventuella tilläggsuppdrag ska processas/beslutas och även finansieras. Detta ger tydliga ramar och därmed undviks detaljstyrning. Programmen bör därför endast beskriva vad som ska göras och inte hur.

När programmen konkretiseras i mål är det av yttersta vikt att såväl målformuleringar som mål genomlysas och förankras i respektive bolag så att det inte uppstår målkonflikter med andra mål som är antagna i respektive bolags affärsplan inom fastställda ägardirektiv.

Umeå kommun ska vara klimatneutralt 2040

- Delmålet att Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutralt 2025 kommer UKF-koncernen inte att kunna uppfylla utan stora ekonomiska konsekvenser. Däremot har bolagen ambitiösa hållbarhetsplaner som i många fall kommer att klara målet för 2025.
- Hållbarhet är i tre olika dimensioner; ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Dessa tre dimensioner måste hållas ihop.
- Inget av bolagen har målet att vara klimatneutralt 2025 i sina respektive ägardirektiv.

Yttrande över utdelning från UKF AB

Den föreslagna utdelningen på 0 kronor ser vi som en förutsättning för att kunna utföra de stora investeringarna i gemensam infrastruktur som gagnar hela regionen, tex i hamnen och järnvägsterminaler. Dessa investeringar kommer att innebära behov av ekonomiskt stöd inom koncernen varför någon utdelning inte kan lämnas.

Yttrande över budgetförslag för 2023 avseende kollektivtrafiken från UKF AB

UKF AB och Länstrafiken har gjort en bedömning att utifrån rådande förutsättningar kommer vi att kunna hantera kollektivtrafikens behov inom ramen för förslag till Budget för år 2023.

Fredrik Lundberg
VD
Umeå Kommunföretag AB

Till

Umeå Kommunföretag
Fredrik Lundberg,
VD UKF AB

Remissvar "Yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023"

Bakgrund

Umeå Energi har via UKF getts möjlighet att lämna yttrande över föreslagna programbeskrivningar med den konkreta frågeställningen; "Bedömer bolaget att ett eller flera av de föreslagna programmen bör revideras, utökas eller avgränsas?" samt att "Om bolaget föreslår revidering, utökning eller avgränsning bör förslag till förändring samt motivering till förändring beskrivas utförligt."

Yttrande

Umeå Energi anser att det arbete som utförts inom Umeå kommun av Kommunstyrelsens styrberedning, vilket mynnat ut i den av Kommunfullmäktige beslutade riktlinjen för Ägarstyrning, är ett mycket gott arbete och medför förbättrade förutsättningar för Umeå Energi att aktivt bidra i uppfyllandet av övergripande mål inom Umeå kommun.

Umeå Energi ser också stora fördelar med tydliggörande av hur Umeå kommuns styrning av Umeå Energi sker samt på vilket sätt och inom vilka områden Umeå Energi förväntas samarbeta med Umeå kommuns förvaltningar.

Till detta har processen för arbetet uppskattas genom den delaktighet och involvering som möjliggjorts.

Umeå Energi bedömer således inte att de föreslagna programmen bör revideras, utökas eller avgränsas. Dock vill vi framföra vikten av att när programmen konkretiseras i mål så är det av yttersta vikt att såväl målformuleringar som mål genomlysas och förankras så att det inte uppstår målkonflikter med andra mål inom Umeå Energi vilka har sin grund i annan styrning, exempelvis Ägardirektiv.

Umeå 2022-02-24

Jan Ridfeldt, Umeå Energi AB

AB Bostaden i Umeå

Kontakt AB Bostaden
charlotta.jakobsson@bostaden.umea.se

Bostaden diarienummer
2022-0022

Datum
2022-03-18

Kontakt UKF AB
Namn namn

UKF ärendenummer
[1234]

Yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023

Yttrande från AB Bostaden gällande Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv innefattar kommentarer utifrån särskilt ställd remissfråga 5 som de kommunala bolagen hänvisas till i remissunderlaget.

Remissfråga 5: Bedömer bolaget att ett eller flera av de föreslagna programmen bör revideras, utökas eller avgränsas? Om bolaget föreslår revidering, utökning eller avgränsning bör förslag till förändring beskrivas utförligt.

Synpunkter

Mycket av programmens innehåll ligger nära Bostadens uppdrag och är relevant och viktigt för en hållbar utveckling. Bostaden har ett brett uppdrag som behöver beaktas med alla hållbarhetsaspekter i fokus. Inte minst den ekonomiska hållbarheten för att kunna göra reinvesteringar i befintligt bestånd och ställa om mot en cirkulär ekonomi.

Beslut om handlingsplaner och målsättningar för Bostadens verksamhet behöver därför tas med hjälp av mycket god kunskap, insyn och förståelse av verksamheten – vilket den politiskt tillsatta styrelsen tillsammans med ledning och expertis på bolaget har.

Bostaden anser vidare att samverkan och gemensamma målsättningar är väldigt viktigt – och avgörande – för att vi effektivt ska kunna nå inriktningsmålen för Umeå kommun tillsammans.

A. Övergripande synpunkter för programmen:

- Det är många underliggande dokument och beslut som ligger bakom och parallellt med de olika programmen. Bostaden anser att det behöver visualiseras en sammanfattning av exempelvis hierarkisk karaktär för att göra det hela mer greppbart. En tydlighet och bättre struktur behövs för att göra det mer transparent och inkluderande för att nå inriktningmålen.
- Bostaden anser att det är av största vikt att bolagens beslutade styrningsordning vidmakthålls och att *Planeringsdirektivet* revideras med det i åtanke.
- Bostaden har styrande ägardirektiv där relevanta inriktningsmål är inskrivna. Programmen bör endast beskriva vad Bostaden kan och bör bidra med men inte *hur*.
 - o Handlingsplaner och målsättningar har Bostaden tagit fram utifrån bolagets ägardirektiv och de linjerar väl med programmen. Dessa handlingsplaner och målsättningar följs upp systematiskt under året i Bostadens styrelse och redovisas till Kommunstyrelsen en gång per år.
- Tidsperspektiv som satts för fokusområden och målsättningar inom programmen bör fattas i samråd med bolaget.
- Bostaden anser också att det bör förtydligas vilka de riktade utvecklingsanslagen för tillväxtområdet gäller.

B. Särskilda synpunkter för inriktningmålen

Inriktningsmål 1: *Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.*

- Bostadens uppdrag har störst relevans till fokusområdet *Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer* som också harmoniserar med Bostadens hållbarhetsstrategi och uppsatta mål i affärsplanen.
- De två efterföljande fokusområdena är inte lika relevanta i bolagets uppdrag.

Inriktningsmål 2: *Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden*

Se sammanfattning och synpunkter under *Inriktningsmål 3*.

Inriktningsmål 3: *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv*

- Många av utvecklingsområdena beskrivna i programmet har relevans för Bostaden men vi ser att det är nödvändigt att inkludera många fler aktörer för att uppnå syftet med programmet för Social hållbarhet. Därför anser Bostaden att programmet bör involvera många fler bostadsaktörer utöver Bostaden.
- Det saknas en hänvisning till vilka styrande dokument som menas på sidan 28.

Inriktningsmål 4: *Umeå kommun ska vara klimatneutralt 2040*

- Delmålet att Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutralt 2025 finns inte med i Bostadens ägardirektiv.
- För att nå inriktningsmålet snabbast anser Bostaden att fokusområdena bör handla om de områden som har störst klimatpåverkande utsläpp för de olika verksamheterna och bolagen.
- Bostaden tycker att uppföljning för detta inriktningsmål bör hållas enkelt med summan av koldioxidekvivalenter för scope 1, 2 och 3.

Inriktningsmål 5: *För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling*

Inga synpunkter.

Robert Hansson
070-394 1388
Robert.hansson@vakin.se

UKF AB
fredrik.lundberg@ukf.se

Yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023

Vatten och avfallskompetens i norr AB (Vakin) har tillsammans med övriga bolag inom UKF lämnats möjlighet att lämna yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv 2023.

Vakin ska särskilt lämna synpunkter på föreslagna programbeskrivningar och remissfråga 5: *Bedömer bolaget att ett eller flera av de föreslagna programmen bör revideras, utökas eller avgränsas? Om bolaget föreslår revidering, utökning eller avgränsning bör förslag till förändring samt motivering till förändring beskrivas utförligt.*

Synpunkter

Vakin anser att kommunen bör förtydliga programmets syfte och avgränsning i förhållande till de kommunala bolagen och kommunens riktlinjer för ägarstyrning.

För att undvika otydlighet måste styrningen av verksamheten i bolagen (Umeva/Vinva/Nordva/Vakin) hålla en konsekvent linje. Umeå Vatten och Avfall AB (Umeva), Vindelns Vatten och Avfall AB (Vinva), Nordmaling Vatten och Avfall AB (Nordva) äger samtliga VA- och avfallsanläggningar i respektive kommun och köper en driftentreprenad av Vakin. Vakin, i egenskap av leverantör, måste förhålla till respektive kommuns olika förutsättningar och ambitioner.

Bolagen har olika styrande dokument att beakta såsom bolagsordning, ägardirektiv och uppdragsavtal. I övrigt följer beslutsordningen Aktiebolagslagen. Bolagens högsta beslutande organ är bolagsstämman som representerar aktieägarna genom utsedd bolagsman. Bolagets styrelse ansvarar i sin tur för bolagets organisation och förvaltning av bolagets angelägenheter. VD tillsätts av styrelsen och ansvarar för den löpande verksamheten.

Styrelsen för Vakin antar en Affärsplan som sedan styr och ligger till grund för verksamheten som bedrivs inom de kommuner som Vakin samarbetar med.

Vakin ser positivt på att de inriktningsmål som destinerats Umeva har infogats i bolagets ägardirektiv. Vi anser dock att det bör vara upp till varje bolagsstämman och -styrelse att ange hur målen ska uppnås och med det också avgöra vilka fokusområden som är relevanta för bolaget.

Nedan följer detaljerade synpunkter på förslaget:

Inriktningsmål 1: *Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.*

Umeva har uppdrag av kommunen att tillhandahålla vatten- och avfallstjänster och det förutsätter beslut om verksamhetsområden och en god långsiktig planering.

Möjligheter till ekonomisk hållbarhet är begränsade i verksamheter med lagstadgad självkostnadsprincip. Förutsättningar till egenfinansiering av investeringar är begränsade i princip till nivån på avskrivningarnas storlek. Investeringar utöver detta måste ske via extern finansiering.

Inriktningsmål 2: *Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden*

Inga synpunkter då vi inte direkt berörs av målet och dess program.

Inriktningsmål 3: *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv*

Inga synpunkter då vi inte direkt berörs av målet och dess program.

Inriktningsmål 4: *Umeå ska vara klimatneutralt 2040*

Vakin noterar att målet ”Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutralt 2025” inte finns med i bolagets ägardirektiv.

Avseende valda fokusområden anser vi att:

- dessa ska gå i linje med de områden där det är störst klimatpåverkan (vilka varierar mellan förvaltningar och bolag)
- kommunen bör skilja på *vad* som är fokusområden och *hur* arbetet ska bedrivas (exempelvis via gemensamma arbetsgrupper)
- tidsperspektivet för valda fokusområden är kort och kan behöva ett längre tidsperspektiv beroende på typ av fokusområde (t ex cirkulär ekonomi).

Vidare anser vi att indikatorn ”utsläpp av växthusgaser” mätt som summa koldioxidekvivalenter bör räcka som uppföljning för målet om klimatneutralitet 2040. Avseende indikatorerna för avfall följs dessa upp inom ramen för avfallsplanen. På samma sätt kan andra indikatorer vara relevanta att följa, men i andra sammanhang och på en underliggande nivå.

Uppföljningen för bolagen bör lämpligen ske utifrån föreslagen indikator (utsläpp av CO₂e) och inte allmänt utifrån ”hur vi uppfyller uppställda fokusområden”.

Inriktningsmål 5: *För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling.*

Vakin är ett regionalt bolag som förvaltar Umevas anläggning för vatten, avlopp och avfall. Vi måste ta hänsyn till verksamhetsutvecklingen i samtliga ägarkommuner.

Vakins yttrande lämnas till UKF som sammanställer bolagens yttranden till kommunstyrelsens diarium.

Med vänlig hälsning,

Robert Hansson
Vd, Vakin